

Ekarpenak

**LURRALDEA ANTOLATZEKO
GIDALERROAK (LAG)**
berrikusteko irekitako prozesuari

2016ko ABUZTUA

SARRERA

Udalak agente aktiboak dira lurraldea antolatzeko prozesuan. Lurzoruaren Legeak hirigintza-eskumen ugari ematen dizkie Euskadiko udalei, eta, beraz, esanguratsua da Euskadiko herri eta hirien antolamenduaren diseinuan, betearazpenean eta diziplinan daukaten erantzukizuna. Dena dela, eskumen eta erantzukizun hori mugatuta dago, eta lurraldean eragina duten politika sektorialen multzoaren antolamendua ere jasotzen duen lurralde-eredu batekin harmonizatu behar da.

Euskadin, Lurraldea Antolatzeko Gidalerroak erreferentzia-marko orokorra dira lurraldea eta hirigintza antolatzeko gainerako tresnentzat.

Gaur egun indarrean dauden LAGak 1997an argitaratu ziren, eta, harrezkero igarotako denbora aintzat hartuta, gidalerrok berrikusi eta egokitu behar dira, helburu berriak lortzeko nahiz garapen orekatu eta koordinatura bideratutako lurralde-antolamenduaren erronkak betetzeko.

Hori guztia dela eta, EUDELek garrantzitsutzat jo du era aktiboan parte hartzea, Euskadiko udalekin batera, Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Politika Sailak arlo honetan bultzatzen duen prozesuan. Xede horretarako egindako lana honako aurkibidea duen txostena da:

AURKIBIDE

I	HELBURUA	5
II	PREMISA FORMAL ETA MATERIAL BATZUK.....	6
	1. Parte hartzeko moduko eztabaida ireki bat.....	6
	2. Lurraldea eta hirigintza antolatzeko beharra onartzea.....	6
	3. LAG (Oinarrizko Dokumentua barnean hartuta) berrikusteko prozesua egungo lurralde-, hirigintza eta ingurumen-esparruan kokatzea.....	7
III	AUZI OROKORRAK.....	7
	1. 1997. urtetik gaurdainoko denboraldiko lurralde-antolamenduari buruzko diagnostikoaren egokitasuna.....	7
	2. LAG berrikusteko prozesua oro har testuinguruan kokatu behar da	8
	3. Indarrean dagoen 1990eko Lurralde Antolamenduari buruzko Legearen esparruan Oinarrizko Dokumentuaren aurreikuspenak eta berrikusteko prozesua.....	9
	4. Ezin eztabaidatuzko helburu batzuk, beharrezkoak eta/edo aski al dira une honetan lurraldeko gidalerro gisa?.....	9
	5. Lurralde-antolamendua eta "politika" sektorialak, konpromisoak eta inbertsioei buruzkoak barnean hartuta.....	10
	6. EAEko udalerrien kasuistika eta aniztasuna aintzat hartzeko egokitasuna.....	11
	7. Globalki koherentea eta bateratua den lurralde-esparrua eratzea.....	11
	8. Etorkizuneko LAGen lurralde-antolamenduaren eredu formala.....	12
IV	AUZI ZEHATZAK	13
	1. Zeharkako auziak.....	13
	2. Paisaia.....	16
	3. Ingurune fisikoa, landa-ingurunea eta azpiegitura berdea.....	17
	4. Hiri-ingurunea.....	18
	5. Mugikortasun iraunkorra.....	25
	6. Ura, energia, hondakinak etab.....	26
	7. Gobernantza.....	26
V	BESTELAKO AUZIAK. LURRALDE, HIRIGINTZA ETA INGURUMENENKO ADMINISTRAZIOA. EAELAB ETA INGURUMENENKO ORGANOA	29
	1. LAG eta haien proposamenak, EAEn eraketa politiko-instituzionalaren ereduaren irudikapen gisa.....	29
	2. Egungo administrazio-esparrua (lurralde, hirigintza, ingurumenekoa.....)	29
	3. Lana egiteko beste modu batzuk izan al litezke?.....	30

VI ONDORIOAK.....	31
1. Auzi orokor batzuk.....	31
2. Landa-ingurunean lurraldean esku hartzeko eredu bat zehaztea, eremuak berez dituen baldintzen eta helburuen arabera.....	32
3. Hiri-ingurunea hirigintzako oinarrizko esku hartzeko esparru gisa.....	33
4. Mugikortasun iraunkorra.....	33
5. Energia.....	33
6. Etorkizunari aurre egiteko esparru administratibo-formal egokia.....	33
7. Azken batean.....	34
1. ERANSKINA:.....	36
EUSKADIKO UDALEN IRITZIA ON <i>LINE</i> BILTZEKO ERABILITAKO GALDETEGIA.....	36
2. ERANSKINA:.....	42
LAN HONEN TESTUINGURUAN ERANTZUNDAKO GALDETEGIEN ETA EGINDAKO ELKARRIZKETEN BALORAZIOA.....	42

LURRALDEA ANTOLATZEKO GIDALERROEN BERRIKUSPENAREN OINARRIZKO DOKUMENTUARI BURUZKO TXOSTENA

HELBURUA

2015eko uztailaren 27ko ebazpenaren bidez, Eusko Jaurlaritzak erabaki zuen prozedura hastea 1997ko otsailaren 11ko Dekretuaren bidez onetsitako EAEko Lurraldea Antolatzeko Gidalerroak berrikusteko.

Gero, 2015eko azaroan, Eusko Jaurlaritzaren Ingurumen eta Lurralde Politikako Sailak berrikuspen horren Oinarritzko Dokumentua prestatu zuen, gehienbat, bi helburu osagarri hauekin: batetik, sail horrek berrikuspenari buruz azaldutako lurralde-ereduaren oinarriak eta proposamenak adieraztea; eta, bestetik, oinarria izatea, aurrerapena atera aurretik, parte-hartze publikoko prozesu bat sustatzeko.

Horiek horrela, EUDELi eskaera egin zioten prozesu horretan era aktiboan parte hartzeko, eta EUDELeke gonbidapena onartu zuen, alde batetik, arrazoi orokorreatatik, EAEko udalek eratzten duten lurraldearen antolamendu orokorraren beharra onartzeari loturik, eta, bestetik, arrazoi bereziagoak zirela-eta, hain zuzen, berrikuspen hori udal-eskumenak –eta, bereziki, hirigintzakoak– aintzakotzat hartuz egingo dela aztertzeke eta bermatzeko beharrari erantzunez.

Une honetan, txosten honek erantzuna ematen dio EUDELeke egindako enkarguari, Oinarritzko Dokumentua eta proposamenak datozen epigrafeetan azaldutako hitzekin eta irismenarekin (metodologia eta material aldetik...) aztertzeke.

Lana behar bezala egiteko, eta udaletako iritzia jasotze aldera, EUDELeke ekimen hauek jarri ditu abian, besteak beste:

- ⊙ Udal-lantaldea eratu du, batetik, Oinarritzko Dokumentua aztertzeke, eta, bestetik, udalen iritzia sistematizatzeke, EAELABen eraturako batzorde txostengile teknikoan udalek parte hartzeke irizpideak zehazteke, eta berrikusteko prozesuari ekarpena egingo dion txostena egiteke.
- ⊙ Galdetegi bat prestatu eta udalen artean banatu da, eta elkarrizketak egin zaizkie haietako batzuei. Ekimen horiek helburu bikoitza izan dute, gutxienez. Alde batetik, udalek berrikusteko prozesuan zuzenean parte har dezaten sustatzea. Bestetik, udalen iritziak, arazoak... ezagutzea, txosten honen edukia osatzeko eta aberasteko.

Horren ondorioz, eta egindako lana modu egokian islatu ahal izateko, txosten honek eranskin hauek ditu:

- 1. eranskina: Euskadiko udalen iritzia *on line* biltzeko erabilitako galdetegia
- 2. eranskina: lan honen testuinguruan erantzundako galdetegiaren eta egindako elkarrizketen balorazioa.

Hortaz, aurrera egin baino lehen, eskerrak eman nahi dizkiegu lan horiek egiteko EUDELekin elkarlanean aritu diren udaletako pertsona guztiei. Haien laguntzarik gabe, askoz ere zailagoa izango zen, eta, gainera, ez zen hain aberasgarria izango, eta legitimazio gutxiago izango zuen.

2

PREMISA FORMAL ETA MATERIAL BATZUK

Txosten honek, besteak beste, premisa material eta formal hauek ditu:

- ⊙ Parte **hartzeko moduko** eztabaida ireki bat

Eztabaida irekiko fasean gaude, eta zintzoki eta gardentasunez parte hartu nahi da. Gure ustez, aukera egokia da hausnartzeko eta herrialdearen (EAEren) lurralde-artikulazioari buruzko iritzia eta abar trukatzeko. Eztabaidari heldu behar zaio, duen konplexutasun eta hedadura osoa aintzat hartuta, eta, horren ondorioz, gai batzuk behar adinako arretaz landu behar dira, besteak beste, pertsonak eta euren beharrezan, arazoak eta desirak, haiek izango baitira zehazten diren proposamenen lehen eta azken hartzailak (ukituak); pertsona horiek kokatutako lurraldea; udalerrien hirigintza-antolamendua; etorkizunari begira sustatu nahi / behar dugun lurralde- eta hirigintza-garapenerako erudia (materiala eta formala), ingurumenean izango duen eragina eta bestelako ondorioak berriaz aintzat hartuta, eragindako administrazio guztien eskumenak, etab.

Gai horiek eta beste batzuk zorrotz, zuzen eta duten konplexutasun osoan aintzat hartuz gero, zuzen eta arazoiz zehaztu ahal izango dugu zein izan behar den LAG berrien edukia eta haien aurreikuspenen izaera (gidalerro hutsa, normatiboa...).

- ⊙ **Lurraldea eta hirigintza antolatzeko beharra onartzea.**

Gure hirigintzako kultura aspalditik dago sendotuta, eta urte luzez sustatutako hirigintza-plangintzaren erakusgarria da, udalek (bereziki, baina ez haiek bakarrik) beren burua antolatzeko hartutako erabakien isla.

Horri lurralde-antolamendua gaineratu behar zaio. 1997ko LAGak eta ondoko lurralde-planak sustatu ondoren, arian-arian sendotuz joan da, eta lurraldea era globalean lantzeko beharra eta logika ikusi da, lurraldea eta, udalen interes eta administrazio-mugak gaindituta, harengan eragina duten zenbait arlo ere bai.

Antolamenduko bi eskala horiek behar direnez, testuinguru zaila eta konplexua dugu aurrean. Eskala bakoitzean esku hartzeko eremua ondo zehaztu behar da, besteak beste, premisa hauek abiaburu izanda: zorrotasuna, elkarlana, koordinazioa eta errespetua.

- ⊙ **LAG (Oinarrizko Dokumentua barnean hartuta) berrikusteko prozesua egungo lurralde-, hirigintza eta ingurumen-esparruan kokatzea.**

Forma aldetik, sustatu den berrikuspen-prozesuak LAG baizik ez du nabarmentzen, baina, egia esan, zenbait arrazoi batera hartuta, bidezkoa da berrikuspen horri dagokion eztabaida egungo lurralde-, hirigintza- eta ingurumen-esparruan (etab.) kokatzea.

Hortaz, Oinarrizko Dokumentua, eta LAGetatik harantz duen eragina -hala indarrean dauden gainerako lurralde-planetan, nola hirigintzako plangintzan eta antolamenduan-, indarreko lege-xedapen askoren aurreikuspenekin duen lotura estua eta beste arrazoi batzuk aintzat hartuta, behar-beharrezkoa da testuinguru globalean kokatzea.

3

AUZI OROKORRAK

1. 1997. urtetik gaurdainoko denboraldiko lurralde-antolamenduari buruzko diagnostikoaren egokitasuna.

Lurralde-antolamenduaren beharra eta garrantzia da, gure ustez, lurralde-antolamenduaren lehen belaunaldiaz balantze gisa nabarmendu behar den ondorioetako bat (1997tik gaurdaino sustatu den izaera horretako antolamenduari loturik).

Nolanahi ere, ideia on hori onartzeaz gain, lurralde-antolamenduak (osorik hartuta: LAG, LPP eta LPS) urte horietan izan duen "jokaeraren" eta hari lotutako helburuak lortzeko eta haiekin asmatzeko mailaren gutxieneko diagnostikoa egin beharko litzateke.

Horren aurrez aurre, Oinarrizko Dokumentuak ez du diagnostiko hori, eta/edo horri buruz dituen balorazioak ez dira aski.

Ondorioz, alde batetik, ezin da azterketa zorrotzik egin lurraldeko proposamenak, osorik hartuta, zuzenak edo okerrak diren, aski diren edo ez, edota asmatzen duten edo ez erabakitzeko. Bestetik, ezin da azken urteetan metatu den esperientzia erabili, etorkizuneko lurralde-antolamendua era egokian bideratzeko.

Diagnostiko hori garrantzitsua da lurralde-antolamenduaren "bigarren belaunaldiko" jarraibideak zorrotz zehaztu ahal izateko, eta, beraz, egin behar da.

2. LAG berrikusteko prozesua oro har testuinguruan kokatu behar da

1997tik gaurdaino igaro diren urteetan, era askotako berritasunak izan dira.

Une honetan (diskurtso edo azterketa orokorra egiteko asmorik gabe), bereziki hauek hartu behar ditugu aintzakotzat: krisialdi ekonomikoa; ereduaren krisia (lurraldean, hirigintzan... esku hartzekoa); "berritasunak", hau da, beste diziplina edo ikuspegi batzuek (generoak, ingurumenak...) lurralde-antolamendua osatzeari eta/edo kutsatzeari loturik dauden diziplinako krisiak; xedapen, dokumentu edo proiektu berriak etengabe (eta gehiegikeriaz) ateratzeari loturik dauden berritasunak, (lurralde eta hirigintzako) antolamenduan eta planak prestatzeko, izapidetzeko eta onesteko prozesuak gehiegi eta arrazoirik gabe luzatzeko joeran eragin zuzena dutenak¹; etab.

Eta, horren ondorioz, esku hartzeko esparru orokorrak, une honetan, eragile hauek ditu bereizgarri: oharkabetasun handia etorkizuneko lurralde- eta hirigintza-antolamenduari eta sustatu beharreko ereduari heltzeko moduari buruz, politikoki zuzenak diren hitzen erabileratik harantz; tartean dauden auzien eta, halaber, sustatutako edo sustatu beharreko xedapen, plan edo azterketen ikuspegi global, koherente eta koordinatua zehaztu gabe egotea; ikuspegi integralen ordez, ikuspegi sektorialak edo "uharteak" berriz nagusitzea; txostenak, baimenak etab. etengabe eskatzea, maiz prozesu beraren esparruan errepikatuta; txosten, plan edo proiektuen arteko kontraesanak edo desadostasunak; bi erakundek edo bi administrazioak edo gehiagok -maiz desadostasunean daudenek- gai berean esku hartzean izaten den lausotasuna; helmugara iristeko zailtasun larriak (gero eta handiagoak); prozeduren segurtasun eza; behin betiko onartu gabeko plan, proiektu eta abarretan jasotako aurreikuspenak lotesletzat eta normatibotzat jotzea; etab.

Eta horrek, besteak beste, jarraian adierazten diren afekzio-motak ditu. Lehenik, hirigintzako plangintzak "goiko instantziek" zehaztutako baldintza eta agindu gehiegi izaten ditu, eta hori oztopo larria da (gero eta larriagoa) prestatu, izapidetu eta onetsi ahal izateko. Bigarrenik, hirigintzako kudeaketa moteldu egiten da, beharrik gabe eta justifikaziorik gabe, eta horrek eraginkortasun-eza dakar administrazioaren alorrean. Hirugarrenik, zaila edo ia ezinezkoa da prozesuen konplexutasuna eta luzapena herritarrei azaltzea edota herritarrek ulertzea. Hori nekez uztar daiteke parte-hartze publikoari lotuta dauden helburuekin eta irizpideekin. Laugarrenik eta azkenik, horrek guztiak egoera horren lehen eta azken erantzule gisa agerrarazten ditu udalak herritarren aurrean, herritarrengandik hurbilen dagoen administrazioa udala delako.

Testuinguru horretan sustatuta, LAG berrikusteko prozesuak, egungo egoera alde batera ez uzteaz gain, ekarpena egin beharko luke horri dagokion beharrezko eztabaida sustatzeko, egoera bideratzeko eta konpontzeko.

¹ Adibidez, honako hauek:

- * Lege-xedapenak: 2006ko ekainaren 30eko Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko Legea (2/2006 Legea) eta hura garatzen duten xedapenak; Lurzoruari eta Hiri Birgaitzeari buruzko Testu Bategina, 2015eko urriaren 30ekoa (7/2015 Legegintzako Errege Dekretua); Euskal Herriko Ingurugiroa Babesteko Lege Orokorra, 1998ko otsailaren 27koa, eta planen eta proiektuen ingurumeneko ebaluazio estrategikorako prozedura arautzen duen Dekretua, 2012ko urriaren 16koa (211/2012 Dekretua); Ingurumen-ebaluazioari buruzko Legea, 2013ko abenduaren 13koa (21/2013 Legea); zarata-arloan sustatutako xedapenak (2003ko azaroaren 17ko Legea; 2012ko urriaren 16ko Dekretua, EAEko kutsadura akustikoari buruzkoa; etab.); Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako Legea, 2005eko otsailaren 18koa; Urei buruzko Legea; Kostaldeei buruzko Legea; Telekomunikazioei buruzko Legea, 2014ko maiatzekoa; Lurraren kutsadura prebenitzeko eta zuzentzeko Legea, 2015eko ekaineko; Etxebizitzari buruzko Legea, 2015eko ekainaren 18koa; 2015eko Udal Legea; etab.
- * Sustatutako eta onartutako lurralde-planak (LAG, LPP, LPS).
- * Inpaktuaren azterketak edo ikerketak, ondoko arloetan sustatu beharrekoak (legeak eskatzen duelako, "ohitura" delako, edo planak egiteari lotutako erabaki berezi batengatik): ingurumeneko ebaluazioa, generoko ikuspegia, zarata, hizkuntza-ebaluazioa, paisaia, kutsagarriak izan daitezkeen lurrak, etab.
- * Bestelako dokumentuak, proiektuak, etab.

3. Indarrean dagoen 1990eko Lurralde Antolamenduari buruzko Legearen esparruan Oinarrizko Dokumentuaren aurreikuspenak eta berrikusteko prozesua.

Oinarrizko Dokumentuko proposamen batzuek zalantza ugari pizten dute, indarrean dagoen Lurralde Antolamenduari buruzko Legearekin bat etorriko ote diren, eta, beraz, aldatu beharko lirateke.

Adibidez, hori gertatzen da gai hauetan azaldutako helburu, orientabide, etab. batzuekin: igarobide ekologikoak; hiri-birgaitzea eta -birsortzea (planteatzen den moduan); metropoli-barrutiak eta eraldaketa-ardatzak; hiri-hazkundeko perimetroa etab.

Gainera, norberak horretaz duen iritzia edozein izanda ere, LAG berrikusteko prozesuari heltzea aski da eztabaida luzatu, eta orain dela 26 urte sustatutako lege- eta lurralde-esparru honen egokitasunaz ere eztabaida egokia egiteko.

4. Ezin eztabaidatuzko helburu batzuk, beharrezkoak eta/edo aski al dira une honetan lurraldeko gidalerro gisa?

Une hauetan, eztabaida ezina da Oinarrizko Dokumentuan proposatutako helburu askoren egokitasuna eta zentzu ona. Adibide batzuk jartzeagatik, gai hauei dagozkienak ditugu: ikuspegi paisajistikoa lurralde- eta hirigintza-antolamenduan sartzea; lurzoru urbanizaezinak LAGen kategorietan integratzea; nekazaritza eta abeltzaintzako ustiatuei lotu gabeko eraikin berriak lurzoru urbanizaezinean eraikitzea debekatzea; dagoen nekazaritza-lurrari eustea, eta izaera horretakoak diren eta gutxiegi erabilia dauden lurzoruak aktibatzea; hiri-birsortzeari eta urbanizatutako edo integratutako espazioaren erabilerari lehentasuna ematea, lurzoru berriak urbanizatu ordez, etxebizitza eta jarduera ekonomikoen aldetik dagoen eskaera betetzeko; mugikortasun eta garraio iraunkorra sustatzea, etab.

Helburu horietako askok indarrean dauden lege-xedapenetan ezarritako oinarriak, irizpideak eta proposamenak errepikatzen dituzte (Lurzoruari eta Hiri Antolamenduari buruzko Legea, 2006ko ekainaren 30ekoa; Etxebizitzari buruzko Legea, 2015eko ekainaren 18koa; Lurzoruari eta Hiri Birgaitzeari buruzko Testu Bategina, 2015eko urriaren 30ekoa; etab.). Adibide batzuk jartzeagatik, hauek aipatuko ditugu: lurraren erabilera, antolamendua, etab. garapen iraunkorraren arabera egitea; baliabide naturalen arazoizko erabilera, zehazki, naturaren, landarediaren, faunaren, kultura-ondarearen, paisaiaren, landa-ingurunearen, etab. kontserbazioa, hobekuntza eta/edo babesia; hiri-garapena, egungo hirigunea birgaitzea, birsortzea, berrerabiltzea, etab. dakarten baldintzetan, natura-ingurune garapen berrien aurreko lehentasunezko aukera gisa, hiriko bereizketa eta barreadura saihestuta; mugikortasun iraunkorra sustatzea, ibilgailu motorizatuen nahitaezko erabilera edo beharrezkoa ez den erabilera gutxitzeko, eta garraio publikoa lehentasunezko hartuta eta oinez eta bizikletaz egindako joan-etorriak bultzatuta; egoitza-eginkizunarekin bateragarriak diren erabilera guztiak hiri-ehunean txertatzea, hirien oreka lortzeko, eta erabileren aniztasuna, zerbitzuak, hornidurak eta ekipamenduak komunitate egoiliarrengandik hurbil egotea, eta kohesio eta integrazio soziala errazteko; interes kulturala duen urbanizatutako eta eraikitako ondarea balioestea; energia berriztagarriei lehentasuna ematea, energia fosileko iturriak erabili ordez, eta energia aurrezte eta baliabideen eta energiaren zentzuzko erabilera sustatzea; uraren arazoizko erabilera bultzatzea, eta aurrezte eta berrerabiltzea ere bai; etab.

Horien parametroek eraten dituzte, gaur egun, lurralde- eta hirigintza-plangintza prestatzeko eta proposamenak zehazteko esparrua, proposamenak parametro haietara egokitzea eskatzen duten baldintzetan.

Horiek horrela, LAGei al dagokie mota horretako irizpideak besterik gabe errepikatzea, edo irizpide horiek nabarmentzeak beste mota bateko ekarpenak egiteari lotuta egon behar al du?

Gure ustez, LAGetan eta lurraldea antolatzeko instrumentuetan errepikatzen ibiltze hutsa ez da beharrezkoa, ez eta aski ere. Izan ere, areago nabarmenduko luke antolamendu hori, funtsean, udaleko hirigintza-plangintza kontrolatzeko dagoen beste mekanismo bat dela pentsatzeko ideia okerra eta desegokia. Hori dela eta, helburu horiek gidalerroak beste jarraibide batzuekin abiarazteko prozesuarekin lotu beharko lirateke, ondoko auzi hauek aintzat hartuta: proposamenen lurralde-arloko eskala edo garrantzia justifikatzea; "lurraldeko" administrazioek proposamenak betetzen esku hartzeko neurriak eta konpromisoak finkatzea, ekonomikoak ere bai; etab.

5. Lurralde-antolamendua eta "politika" sektorialak, konpromisoari eta inbertsioari buruzkoak barnean hartuta

Lurraldearen Antolamenduari buruzko indarreko Legean ezarritakoaren arabera, LAGek eginkizun eta helburu hauek dituzte, besteak beste:

- ⊙ Era globalean eta erlazionatuan, eta Euskal Autonomia Erkidegoko politika eta/edo plan ekonomikoekin bat etorrira, irizpideak eta arauak formulatzea, lurralde horretan arituko diren agente publikoen eta pribatuen jardura ekonomikoak eta sozialak lurraldean kokatzeko prozesuak bideratzeko eta arautzeko (...).
- ⊙ Erreferentzia-esparru bat eratzea, autonomia-erkidegoko lurraldean arituko diren administrazio publikoen politika sektorialak formulatzeko eta betearazteko, espazioak eta lurraldea antolatzeari eta erabiltzeari dagokienez (...).
- ⊙ Hautemandako arazoei aurre egiteko, administrazio publikoen ekintzak bete beharko dituen irizpide orokorrak seinalatzea.

Egoera horretan, urte hauetan autonomia-erkidegoan finkatu den kulturak (politikoak, ekonomikoak, administratiboak...) zuzenean lotzen ditu lurralde-proposamen desberdinak eta politika sektorialak, administrazioeko eta ekonomiako konpromisoak zehaztearekin.

Horrela gertatzen da, esate baterako, proposamen hauen kasuan: trenbide-sareak, bide-sareak (hiri-sareak kenduta), portuak eta aireportuak betearaztea, hobetzea, etab.; ibilguen tratamendua (hobetzea, bideratzea...); ur eta saneamendurako sare eta instalazio orokorrak, arazteko instalazioak barnean hartuta; bizikleta-sareak (Gipuzkoa); hondakinak tratatzeko instalazio orokorrak, etab.

Kasu horietan guztietan, mota horretako proposamenak zehazteaz batera, beste batzuk aipatzen dira: alde batetik, administrazioa edo haiek egiteko ardura duen erakundea zehaztea; eta, bestetik, arduradun horrek betearazteko konpromisoa eta konpromiso ekonomikoa zehaztea.

Auzi horietan "kultura" eta praktika horiek ezartzea justifikatzen duten arrazoiak beste kasu batzuetara ere zabaldu daitezke. Adibide batzuk jartzeagatik, hauei dagozkien lurralde-proposamenak ditugu: lurralde-mailako eta interes naturaleko espazioen eta elementuen kudeaketa, natura-espazio babestuen sarekoak

diren guztiak ere bai; landa-ingurunea nekazaritza-ikuspegitik sustatzea, lehen sektorearen euskarri gisa; lurralde-mailako hiri-birsortzeko lehentasuneko eremuak; lurralde-izaerako jarduera ekonomikoak garatzea, bereziki, sektore ekonomiko bereziak (industria konbentzionala...) pizteko lagungarriak direnak; udalaz gaundiko zuzkidurak eta ekipamenduak (irakaskuntzakoak, osasunekoak, kirolekoak....) jartzeko neurriak eta erabakiak; etab.

Mota horretako arrazoiengatik, proposamen horiek eta beste batzuk lurraldeko helburutzat hartzeaz gain, administrazioek horiek betearazteko eta inbertsioz laguntzeko dituzten erantzukizunak ere zehaztu beharko lirateke. Proposamenak zehaztea, erantzukizunak finkatu gabe, lurralde-antolamenduari dagokionez, ez da aski.

6. EAEko udalerrien kasuistika eta aniztasuna aintzat hartzeko egokitasuna

Oro har, Oinarrizko Dokumentuko aurreikuspenetan jasotako EAEko udalerrien tratamendua bateratuegia eta eskematikoegia da, denek patroia berbera beteko balute bezala.

Egia esan, aurreikuspen horiek ikusita, pentsa dezakegu aintzat hartzen diren udalerririk tamaina handikoak edo ertainekoak direla, eta tamaina txikikoak edo landa-girokoak bazter utzi direla. Izan ere, oro har, udalerririk txikiak diotenez, haiek ez dira lurralde-antolamenduko "argazkian" ateratzen.

7. Globalki koherentea eta bateratua den lurralde-esparrua eratzea

Indarrean dagoen lurralde-esparrua hemen dago zehaztuta:

- ⊙ 1997ko otsailaren 11n onetsitako EAEko Lurraldea Antolatzeko Gidalerroak (LAG) (28/1997 Dekretua), geroago, 2016ko urtarrilaren 19ko Dekretuaren bidez aldatutakoak (egoitza-kuantifikazioari dagokionez).
- ⊙ Arlo funtzional hauen Lurraldeko Plan Partzialak (LPP):
 - Guardia (Arabako Errioxa) (2004).
 - Erdialdeko Araba (2004).
 - Laudio (2005).
 - Eibar (Debabarrena) (2005).
 - Arrasate-Bergara (Debagoiena) (2005 Dekretua).
 - Zarautz-Azpeitia (Urola kosta) (2006).
 - Bilbo metropolitarrak (006 Dekretua).
 - Beasain-Zumarraga (Goierrri) (2009).
 - Igorre (2010).
 - Durango (2011).
 - Balmaseda-Zalla (Enkarterri) (2011).
 - Gernika-Markina (31/2016 Dekretua).
- ⊙ Lurraldeko Plan Sektorial (LPS) hauek:
 - Euskal Herriko Errepideen Plan Orokorra (1989).
 - Arabako Errepideen Plan Integrala (30/1998 Foru Araua).
 - Bizkaiko Errepideen Plana (8/1999 Foru Araua).

- Euskal Autonomia Erkidegoko Ibai eta Erreka Bazterrak Antolatzeko LPS (Kantauriko isurialdea) (1998; 2013an aldatua).
- Euskal Autonomia Erkidegoko Ibai eta Erreka Bazterrak Antolatzeko LPS (Mediterraneoko isurialdea) (1999; 2013an aldatua).
- Euskal Autonomia Erkidegoko Trenbide Sarea Antolatzeko LPS (2001).
- Euskal Autonomia Erkidegoko Energia Eolikoa Antolatzeko LPS (2002).
- Euskal Autonomia Erkidegoko Hezeguneak Antolatzeko LPS (2004).
- Euskal Autonomia Erkidegoan Jarduera Ekonomiko eta Merkataritzako Ekipamenduetarako Lur Publikoa Sortzeko LPS (2004).
- Euskal Autonomia Erkidegoko Itsasbazterra Babesteko eta Antolatzeko LPS (2007).
- Euskal Autonomia Erkidegoko Nekazaritza eta Basozaintzako LPS (2007 Dekretua).
- Gipuzkoako Hiri Hondakinen Azpiegituren LPS (24/2009 Foru Dekretua, uztailaren 21 ekoa).
- Gipuzkoako Bizikleta Sareen LPS (2/2013 Foru Araua).

Horiek guztiak batera aztertzeak bide ematen digu, besteak beste, hiru ondorio ateratzeko: Lehenik, egindako lana eta ahalegina ondo baloratu behar dira, funtsezkoak izan direlako lurralde-antolamenduaren beharrezko kultura finkatzeko. Bigarrenik, esparru horretan LPSek protagonismo nagusia izan dute, eta, beraz, ikuspegi sektorialak nagusitu dira, ikuspegi integralen aurrean, Euskal Herriko Lurralde Antolamenduari buruzko Legeak horri buruz ezarritakoa gorabehera, eta noizbait kontrakoa iruditu arren. Hirugarrenik, eta azkenik, batzuetan, kontraesanak izaten dira LPSen artean, eta LPS batzuen eta LPP batzuen artean, eta, horren ondorioz, oro har nola-halako kohesioa falta da plan horien eta haien proposamenen artean. Azken ondorio hori bigarrenaren emaitza da neurri handi batean.

Oinarrizko Dokumentuan "ahaztuta" geratu dira auzi horiek, baina, egiari zor, oso garrantzitsuak dira, eta, beraz, behar bezala hartu beharko liriteke kontuan LAG berrikustean, besteak beste, hiru helburu lortzeko. Batetik, gai horri buruz une honetan dauden arazoak ebaluatzeko. Bestetik, arazo horiei erantzuteko hartu behar diren neurriak zehazteko. Eta, azkenik, lurralde-antolamenduaren bigarren belaunaldia formulatzeko lanei ekiteko, mota horretako arazorik ez dela egongo bermatze aldera.

8. Etorkizuneko LAGen lurralde-antolamenduaren eredu formalak.

Indarrean dauden 1997ko LAGen esparruan, arlo askotako gidalerro ugari eta zuzenean aplikatzekoak diren zehaztapen lotesle gutxi batzuk daude. Azken zehaztapen horiek gai hauei buruzkoak dira:

- * Lur gaineko uren tratamendua.
- * Babes bereziko ingurune fisiko eta lur gaineko uren babeseko antolamenduko kategoriak arautzea, ingurune fisikoaren matrizean kategoria horientzat ezarritako erabileren araubideekin osatuta.
- * Erauzketa-jarduerek ukitutako aldeak udal-plangintzan zedarritzea.
- * Lur urbanizaezinean etxebizitza bakartuak eraikitzeo debekua, nekazaritako ustiatzei lotutakoak alde batera utzita.
- * Legez babestutako natura-guneak identifikatzeko eta haietan jarduteko neurriak.
- * Entitate gutxiko udalerrri eta udalerrri polinuklear bakoitzean (gehienbat Arabako udalerrietan) egin daitezkeen etxebizitza berrien gehieneko kopuruari buruzko aurreikuspenak orain dauden etxebizitzaren kopurua ez gainditzea.

Horiez gain, LPSentzat (eta, LPSen bidez, udal-plangintzarentzat) lotesleak diren beste batzuk aipatu behar dira, esate baterako, EAEko udalerrietako egoitza-eskaintzaren gutxieneko eta gehieneko kuantifikazioari buruzkoak.

Bestetik, garatu bitartean sustatutako LPSek eta LPPek indarrean dagoen lurralde-esparrua osatu, eta aurreko auziei dagokiena baino askoz konplexuagoa den lurralde-esparru normatiboa finkatu dute.

Horiek horrela, arrazoizkoa da une honetan eztabaida zabaltzea, eta LAG berriek, haien proposamenek eta, halaber, gainerako lurralde-planen zehaztapenek izan behar duten izaerara hedatzea (gidalerro hutsa izatea, loteslea...).

Eztabaida horren helburuetako bat lurralde- eta hirigintza-antolamenduko 'mugak' zuzen zehaztea izango litzateke, norberaren eskumenekiko errespetutik abiatuta.

Bestalde, aurrekoaz gain, oro har, lurralde-planak zurruneziak eta estatikoegiak dira, nekez egokitzen dira errealitate sozioekonomiko aldakorrera, nahiz eta aldaketa zehatz batzuk (ibai eta erreka ertzetako LPP, Urola Kostako LPP, etab.) behin betiko izapidetu eta onetsi diren.

4

AUZI ZEHATZAK

1. Zeharkako auziak

Oinarrizko Dokumentuak zeharkako bost auzi zehatz finkatzen ditu, berrikusitako lurralde-eredua zehaztean aintzakotzat hartu beharrekoak. Hain zuzen, honako hauek dira: genero-ikuspegia, aldaketa klimatikoa, osasuna, euskara eta lurraldearen integrazioa.

Nolanahi ere, mota horretako aurreikuspenak ez dira soilik horiek. Izan ere, gai hauei dagozkienak gaineratu behar zaizkie aurrekoei: paisaia (hurrengo 2. atalean aipatua) eta hiri-hazkundeak aurreikusten dituzten planen ondoriozko paisaia-inpaktuko azterketen aurreikuspena; inpaktu akustikoa; lurralde- eta hirigintza-plangintzaren iraunkortasun energetikoa ebaluatzeko azterketa, etab.

Ikuspegi materialetik eta formaletik aztertuta, izaera eta irismen desberdinak –baina denak garrantzi handikoak– dituzten auzien sarea eratzen dute. Nolanahi ere, Oinarrizko Dokumentuan horri buruz azaldutako proposamenak, eta egungo lurralde-, hirigintza-, ingurumen- eta kultura-esparru orokorrean txertatzeko gaia gaineratuta, ondoko lau gogoeta-mota hauek egin behar dira:

a) Diagnostikorik eta testuinguruan jartzerik ez.

Aurreko III. epigrafeko 1. eta 3. ataletan adierazitakoarekin bat etorruta, zeharkako gaietako dagozkien proposamenek dira, hain zuzen, egungo esparru orokorrean testuinguruan jarri gabe daudenak eta diagnostikorik ez dutenak.

Illo horretan, deigarria da Oinarrizko Dokumentuan plangintzako Ingurumen Ebaluazio Estrategikoa ez agertzea, ez eta azken urte hauetan horri buruz metatu den esperientzia ere.

Horren ondorioz, ez da aintzat hartzen zeharkako gai horietako batzuk (berriztat hartutakoak) arreta bereziz lantzen direla Ingurumeneko Ebaluazio Estrategikoan, esate baterako, aldaketa klimatikoa eta osasuna (eta paisaia ere bai). Eta, hortaz, ez dago azterketarik gai horri buruz metatutako esperientziaren zuzentasunaz edo zuzentasunik ezaz.

Beste kasu batzuetan (genero-ikuspegian eta euskarari), ez dira aintzakotzat hartzen arloan indarrean dauden lege-xedapenetan finkatuta dauden aurreikuspenak, ezta haien ondoriozko afekzioak eta arazoak ere.

Illo horretan, genero-ikuspegiari dagokionez, orain arte ez da sustatu emakume eta gizonen arteko berdintasunerako indarreko legean (2015eko otsailaren 18ko Legearen 19. artikuluan eta Azken Xedapenetatik Zortzigarrenean) aurreikusitako genero-arloko planen inpaktua ebaluatzeko araurik edo gidalerrik.

Horren ondorioz, inguruabar horietan, inpaktu horren ebaluazioa erabat lausotuta dago. Oinarrizko Dokumentuak genero-ikuspegia hartzen du aintzat, egoera hori kontuan izan gabe, eta ikuspegi horrek arazoak ditu edo arazoak sor ditzake.

Euskarari eta hizkuntza-inpaktuari dagokionez, orain dela gutxi onetsitako 2016ko apirilaren 7ko Euskadiko Tokiko Erakundearen Legeak honela ezarri du 7.7 artikuluan: *"udalerrien egoera soziolinguistikoa eragina izan dezaketen proiektuak edo planak onartzeko prozeduran, behar bezala ebaluatuko da euskararen erabileraren normalizazioan izan dezakeen inpaktua, eta egokitzat jotzen diren neurriak proposatuko dira ebaluazio horren ondoren"*.

Are gehiago, artikulua horren euskarazko bertsioa ez dator erabat bat aipatutako testuarekin, euskal udalerriekin lotzen delako betebeharrak hori.

Horiek horrela, ez dago justifikaziorik Oinarrizko Dokumentuan auzi hori besterik gabe aipatzeko, egoera hori eta ondoriozko arazoak aintzat hartu gabe.

Illo berean, ez da kontuan hartzen une honetan inpaktu akustikoak araudi berezia duela.

b) Integraziorik ez.

Zeharkako auzi horietako dagozkien aurreikuspenen multzoari dagokionez, bakarkako tratamendu sektoriala izan du haietako bakoitzak (eta paisaiak, plangintzaren iraunkortasun energetikoaren ebaluazioak... ere bai).

Era horretan, iragandakoak izan arren berriz gaur-gaurkoak diren joerak sustatu dira, gaien tratamendu sektorialari eta ez-integralari lehentasuna ematekoak, lurralde- eta hirigintza-antolamendua behar eta justifikatzen duen tratamendu integrala bazter utzita.

Hortaz, azaldutako aurreikuspenak berriz aztertu behar dira ikuspegi integratzaile horretatik.

c) Haren edukia eta zeregina oso lausotuta dago. Gai horiek lurralde-arloko neurriak behar dituzte?

Zeharkako auziek ukitutako gaien garrantzia berriaz onartzeak ez du oztopo izan behar lurralde- eta hirigintza-antolamenduan eta, horrekin bat, gai horietako inpaktuen ebaluazioen edukian eta irismenean duten eragina aztertu eta zehaztu behar dela onartzeko.

Politikoki zuzena den horretatik harantz joz, auzi askotan (generoan, osasunean, hizkuntza-inpaktuan...) horri buruz dauden lausoak ugariak dira eta azterketa zorrotza egitea eskatzen dute.

Are gehiago, nolabait uler liteke, batzuetan, eta aurretiazko beharrezko azterketarik gabe, mota horretako ikuspegietan, "hondorik gabeko zakutzat" hartzen dela hirigintzako plangintza, denetik ulertzen duena edo uler dezakeena, eta dena barnean hartzen duena edo har dezakeena.

Illo horretan, Oinarrizko Dokumentuko proposamenek bide ematen dute beste mota bateko gogoeta osagarri batzuk egiteko. Hala, azaldutako zeharkako auzien eta haien ondoriozko afekzioen eragina lurralde-antolamendura mugatuko balitz, une honetan ez zen inolako eragozpenik aipatu behar. Hala ere, eragin hori hirigintza-plangintzara eta antolamendura zabaltzeak ez du justifikaziorik, auzi horiek antolamenduko erreferentziako parametroak direlako eta/edo izango direlako, antolamendua zehazteko esparru orokorrekoak direlako. Esandakoaren harian, lurralde-antolamendua azken zentzu horretan erabiltzeak areago nabarmendu lezake antolamendu hori, funtsean, udaleko hirigintza-plangintza kontrolatzeko beste mekanismo bat dela dioen ideia okerra eta ez-zuzena.

d) Hirigintza-karga berezia

Oinarrizko Dokumentuko zeharkako auziei lotutako edukiak karga berezia du hirigintzako plangintzan, hala hirigintza-antolamendua zehazteko ikuspegitik, nola prestatzeko eta izapidetzeko ikuspegitik hartuta.

Karga hori, LAG berrikusteko prozesua testuinguru orokorrean jartzeko eta haren proposamenak – zeharkako auziei lotutakoak barnean hartuta (aurreko A atalean, eta III. epigrafeko aurreko 3. atalean aipatutakoaren arabera)– egungo esparru orokorrean zehazteko beharrezko prozesurik gabe, kalterako baizik ezin da izan hirigintzako plangintzarentzat.

e) Egitekotan, zeharkako gai guztiak identifikatu dira?

Orain arte adierazitako zalantzez gain, honako hauek hartu behar dira kontuan: Egitekotan, zeharkako gai guztiak behar bezala identifikatuta daude?; hala badagokio, atenditu beharreko gai guztiak al daude mahai gainean?

Azken finean, zeharkako gaien mekanismoaren erregulazio propioari hertsiki loturiko zalantzak dira, baita betebeharrari eta helburuen zehaztapenari loturikoak ere, lurralde- eta hirigintza-antolamenduari dagokienez.

Testuinguru horretan, eta beste gaiari garrantzia kentzeko asmorik gabe, garrantzi orokorreko gai zehatz honek behar bezalako atentzioa merezi du: irisgarritasun unibertsala, gaiaren konplexutasuna kontuan hartuta.

Horrela, duen garrantziaren arabera, eta zeharkako gaiari betebeharrak eta helburuak zehaztu ondoren, irisgarritasun unibertsalaren atentzio zehatza justifikatu lezake.

2. Paisaia.

Paisaia berriak hartu behar da aintzat lurralde- eta hirigintza-ereduak zehazteko esparruan, eta, ondorioz, lurralde eta hirigintzako plangintzak prestatzean eta onestean ere bai.

Hala ere, zeharkako auziei buruz aipatutakoaren ildotik, gai hori era egokian lantzeko, egungo egoeraren diagnostikoa egin, eta egungo esparru orokorraren testuinguruan jarri behar da. Eta horrek behar bezala hartu behar ditu aintzat EAEko lurralde-antolamenduko paisaia babesteko, kudeatzeko eta antolatzen 2014ko ekainaren 3ko Dekretuko aurreikuspenak; eta, halaber, kontuan izan behar du paisaia berriak hartzen dela aintzat gutxienez hirigintzako plangintzan, ingurumeneko ebaluazio estrategikoaren azterketen bidez. Horren aurrean, Oinarritzko Dokumentuak ez die behar adinako arretarik eskaintzen auzi horiei.

Testuinguru horretan, *hiri-hazkundera aurreikusten duten planek eta azpiegituren planek eta proiektuek jarduerak paisaian izango duen eraginari buruzko azterketa bat edukitzea* bezalako aurreikuspenek ez dute batere zentzurik. Izan ere, gaiari ikuspegi sektorial okerra izateaz gain, ez dute aintzat hartzen lehen aipatutako plangintzako ingurumeneko ebaluazio estrategikoetan arreta berezia egiten zaiola paisaiari.

Gainera, esanahia, edukia eta irismena behar bezala argitu ezean, beste aurreikuspen zehatz batzuk kalterako izan daitezke. Hain zuzen, hauei dagozkionak: *paisaia tradizionala eta/edo aurrez dauden landareei eta zuhaitzei eustea (zer da paisaia tradizionala?; non daude gaiaren nekazaritzako ikuspegiak eta nekazaritzako politikek horri dagokionez dakartzaten aldaketak?; paisaia, nekazaritzakoa ere bai, argazki finko bat al da?; paisaia ez al da berez ebolutiboa?; ez al da, gainera, urtaro bakoitzaren adierazpena?; egunsenti gris baten inpaktua ebaluatzeko, egun eguzkitsu batekoarekin erkatzen al dugu; edo laborantzako edo garagarreko soroen eraldaketa sojak soroekin, mahastiekin edota txakolinarekin, etab.?)*; paisaia orientabidetzat hartzea *hiriguneen hazkundera trinkoa sustatzeko, urbanizatuta dauden arloak betetzeari eta optimizatzeari lehentasuna emanda, lur berriak hartu ordez, hirigune historikoak eskaintzen dituzten aukerei eusteko, etab.* (non hasten eta amaitzen dira paisaiaren eta beste gai horien arteko mugak?; aurreikuspen horiek ez al dute dena nahasten?).

Hori dela eta, egungo neurriak aski direla pentsa daiteke, eta LAGen berrikuspenean berrindartu behar ez direla jo. Kasu horretan, aski izango lirarteke esku hartzeko gidalerro orokorrak (hala nola hemen planteatutakoak: helburuak, Orientabide Orokorren 2., 3.a, 3.b atalak, lurralde-plangintzako orientabideen 7. eta 8. atalak), esaterako, azpiegiturretan eta beste gai batzuetan (trenbidean, bideetan, eolikoan, jarduera ekonomikoetan...) eragina duten LPSei dagozkien beste batzuekin osatuta, paisaian aldaketa garrantzitsuak eragiten dituztelako.

3. Ingurune fisikoa, landa-ingurunea eta azpiegitura berdea

Auzi horiei dagozkien aurreikuspenek funtsean natura-ingurunean izango duten eragina dela eta (azpiegitura berdeari lotutako proposamen zehatz batzuei dagozkien salbuespenei kalterik egin gabe), guztien azterketa globala eta bateratua egin behar da.

Lurralde-antolamenduaren lehen belaunaldiaren diagnostikoa egiten hasiz gero, hiru kontu hauek nabarmendu beharko lirateke, era osagarrian:

Bat. Oro har, natura-ingurunea lurralde-antolamenduaren lehen belaunaldiak izan duen arreta-gune nagusietako bat izan da. Arreta hori, funtsean, neurri- eta parametro-mota hauetara zuzendu da: lur urbanizaezinaren kategorizazioa, erabileren matrize egokiarekin osatuta; babestu beharreko interes naturaleko espazioak eta osagaiak identifikatzea eta zedarritzea, lurralde-eskalakoak; ingurune horretan eta/edo haren osagai batzuetan (ibilgu, itsasbazter, hezegune eta abarretan) eragina duten LPSen formulazioa; lur urbanizaezinean etxebizitza berriak eraikitzeke debekua, nekazaritzako ustiatzeak alde batera utzita.

Oro har ebaluatuta, parametro eta neurri horiek lur urbanizaezinaren lurralde eta ingurumeneko tratamendurako esparru global zuzena eratu dute.

Bi. Parametro eta neurri horietan, landa-gunearen ingurumen-babesa (pasiboa) nagusitzen da. Ingurune hori lehen sektorearen oinarria izateko babes- eta pizgarri-izaera ia ez dira existitzen (nekazaritzako politikari lorturik).

Hiru. Sustatutako LPSek eta haien proposamenek multzo lausoa eratzen dute, eta ingurune naturalaren tratamendu sektoriala eta ez-lurraldekoa (integrala) nagusitzen da bertan. Hein handi batean, udaleko hirigintza-plangintza kontrolatzeko instrumentu sektorialak dira batez ere. Nekazaritza eta basozaintzako LPSa horren adibide egokia da, alde batetik, balio estrategiko handiko lurak babesten dituelako, lurraldetik hurbil ez dagoen eskala batetik, eta, bestetik, finkatzen duen erabileren araudia ez baitago zuzenduta lur horiek babestera, baizik eta nekazaritza eta basozaintzako loturara, jarri nahi den landa-jarduera edozein izanik ere.

Era osagarrian, Oinarrizko Dokumentuko aurreikuspenak esparru horretan aztertzeak bide ematen du jarraian azaltzen diren auziak nabarmentzeko, LAG eta lurralde-antolamenduaren bigarren belaunaldia berrikustean landu beharreko erronka gisa.

⊙ Lur urbanizaezina kategorizatzeke mekanismoak eta erabileren matrizea, eta, orobat, interes naturaleko espazioa eta elementuak identifikatzeke tresnak zuzenak dira, era egokian birdoitzeari eta hobetzeari kalterik egin gabe, era globalean eta bateratuan eratzeke behar direnak barne hartuta (une honetan dauden kontraesanei erantzuna emanda).

Hala ere, baldintza berezietan planteatu beharko lirateke, hain zuzen, hirigintzako plangintzak udalerri bakoitzak dituen baldintzetara eta dagokion lan-eskalara birdoitu eta egokitu ahal dituzenean. Eta, horrez gain, sistema orokorrei (edozein modalitate) eta landa-guneei dagozkien kategoriekin osatu behar dira.

Nolanahi ere, mekanismo horien egokitasuna ondo aztertu beharko litzateke, jarraian lehen sektorea sustatzeko aipatzen diren nekazaritzako neurrietara egokitzeko edo ez egokitzeko ikuspegitik.

- ⊙ Lehen sektorearen euskarri gisa landa-ingurunea erabiltzea eta kudeatzea sustatzeko behar diren neurriak zehaztea, eta, ondorioz, nekazaritza eta abeltzaintzako, eta basoko politikak etab. berariaz aintzat hartzea.
Ziurrena hori da LAGen bigarren belaunaldiaren erronka nagusietako bat. Nolanahi ere, gai horietan eskumena duten administrazioek zuzenean eta era aktiboan esku hartu beharko lukete.
- ⊙ Erauzketa-jarduerak (harrobiak...) egiten diren aldean edo esparruen hirigintza-plangintzan zedarrizteko aurreikuspena berraztertzea edota ezabatzea, araudi horrek ez baitu zerikusirik plangintza horrekin.
- ⊙ Lur urbanizaezinean udalaz gaindiko administrazioek (edozein izanik ere) betearazteko, inbertitzeko etab. dituzten erantzukizunak zehaztea. Bereziki, interes naturaleko eta babestu beharreko espazioak eta elementuak eta azpiegitura berdeak betearazteko eta kudeatzeko lanetan, eta, orobat, nekazaritzako politikak gauzatzean.
- ⊙ Administrazioak lur urbanizaezinean era globalean, bateratuan eta koordinatuan esku hartzea bermatzeko behar diren neurriak zehaztea, hauek barnean hartuta: lurralde, hirigintza eta nekazaritzako administrazioak; EAELAB eta ingurumeneko organoa (argi eta zehatz finkatzea haietako bakoitzak esku hartzeko izango duen esparrua, errepikatzen ibili gabe, eta gaur egun horri dagokionez dauden kontraesanei amaiera emanda, adibidez, bi erakundeek LPP zehatz batzuen betearazpena fiskalizatzearen ondoriozko kontraesanei), etab.

Era osagarrian eta/edo aldi berean, auzi horiei dagozkien erabakiak eta eztabaida estu-estu lotuta daude hirigintzak lur urbanizaezina antolatzeko arloan esku hartzeko duen esparrua zehaztearekin eta proposamenak betearaztearekin. Ez alferrik, lur urbanizaezinen kategorizazioa, erabileren matrizea, babestu beharreko interes naturaleko arloak eta elementuak identifikatzea eta zedarriztea, eta beste mekanismo batzuk "gerruntze" garrantzitsua dira horri dagokionez. Hori guztia ikusita, eztabaida-arlo garrantzitsua dugu aurrean, eta aipatu dugun berrikuspen-prozesua horretara zabaldu beharko litzateke.

4. Hiri-ingurunea

Ziurrena, une honetan, hiri-inguruneari dagozkion aurreikuspenak dira eztabaidaren arreta-gune nagusia, lurralde- eta hirigintza-antolakuntzen "mugak" zehazteko, administrazio batzuen eta besteen – udalak, etab. barne– arteko eskumenak finkatzeko.

Testuinguru horretan, lurralde-antolamenduaren lehen belaunaldiaren diagnostikoa egiterakoan, hiri-inguruneari dagokionez, auzi hauek nabarmendu behar dira, elkarren osagarri gisa.

Bat. Neurri batean uste da (salbuespenekin eta ñabardurekin) lurralde-plangintzak zehaztu behar dituela udalerrien egoitza-neurriak ezartzeko era (etxebizitzaren kopuruaren zenbaketa) arautuko duten parametroak. Hona hemen ñabardura edo albuespenetako batzuk:

- ⊙ Gutxieneko neurriak ezartzeko aurreikuspenak, oro har, behintzat, ez du justifikaziorik.
- ⊙ Mekanismo zurrunezia da, gaitasun urrikoa aldatzea sozioekonomikoetara eta, era berean, udalerrien beharrez eta eskaera aldatzeko.

- ⊙ Egoitza-neurriak ezartzeko formulako parametro batzuk berriz doitu beharko lirateke. Adibidez, hauei lotutakoak: lehen ikusitako joeran baizik oinarritzen ez den bilakaera; bigarren egoitza, udalerrri batzuetan behintzat; harrotze-faktorea; landa-guneetako etxebizitzak ez zenbatzea, etab.
- ⊙ Udalerrri txikien edo landa-guneetako udalerrrien bereizgarriak ez dira aintzakotzat hartzen.

Bi. (Oro har eta salbuespenak gorabehera) kapitalen sistema orekatua, hiri ertainen sarea, eta jendepilaketa duten esparruetatik presio demografiko txikiagoko aldeetara berrorrekatzeko prozesuak bultzatzeari lotutako helburuak ez dira bete. Horren aurrean:

- ⊙ Neurri handi batean, hiru hiriburuen zerbitzuan dagoen lurralde-eredua sustatu da.
- ⊙ Lurralde-eredu horretan, udalerrri txikiak eta/edo landa-ingurukoak ez dira existitzen (*ez dira argazkian ateratzen*).

Hiru. Lurraldea antolatzeko sustatu diren tresnek garrantzi (erreal eta eraginkor) gutxi izan dute udalerrrietako gainbeherako espazioak edo hiri-espazioak –hirigune historikoak barne– berritzeko eta dinamizatzeko prozesuak sustatzeko.

Lau. Udal-plangintza bateragarri egiteko prozesuari lotutako helburuak ez dira bete, salbuespenak salbuespen.

Era osagarrian, Oinarrizko Dokumentuko aurreikuspenak aztertu ondoren, zenbait auzi azalduko ditugu jarraian, LAG eta lurralde-antolamenduaren bigarren belaunaldia berrikustean landu beharreko erronka gisa:

a) Hiri-birgaitzea eta -birsortzea

Bidezkoa eta ulergarria da lurraldea antolatzeko tresnek (LAG barne) helburu orokorrak eta arazoak aipatzea, Oinarrizko Dokumentuan gai horri buruz jasota daudenen modukoak.

Are gehiago, Oinarrizko Dokumentu horretan azaldutako helburuak eta irizpideak egungo lege-esparruan sartuta daude (2006ko Lurzoruari eta Hirigintzari buruzko Legean; 2015eko Lurzoruari eta Hiri Birgaitzeari buruzko Legearen Testu Bateginean; Etxebizitzari buruzko Legean etab.). Hala, bertan ezarritakoarekin bat etorrira, hirigintzako plangintza eta haren proposamenak garapen iraunkorraren printzipiora egokitu behar dira, eta, beraz, dagoen hiri-lurra birgaitzeko eta berrerabiltzeko esku-hartzei eman behar zaie lehentasuna, hazkunde berriei eman ordez.

Testuinguru horretan, komenigarria litzateke arloan esku hartzeko bi eskala bereiztea, hain zuzen, ondokoak.

Alde batetik, etorkizunean bultzatu behar dugun hiriko garapen-ereduarekin zerikusia duten gidalerro orokorrak ("filosofiak", jarraibideak...) eta hiri-birsortzea eredu horretako protagonista gisa duen eginkizuna zehazteari dagokiona eskala.

Horri buruz, komenigarria da gogoan izatea, mota horretako helburuak indarreko lege-esparruan egon arren, oraindik ez ditugula erabat barneratu eta onartu, ezta horrek eskatutako moduan "txipa" aldatu ere. Horren ondorioz, aipatutakoaren ildotik, LAGei lotutako eztabaida egokia da –edo izan daiteke– horretan sakontzeko, eta hauen moduko auzietara hedatzeko: hiri-birsortzearen edukia eta irismena zehaztea eta birgaitzeko edukiekin bat datorren edo ez zehaztea; eredu hori fisikoak diren helburuekin lotzea (eraikinen eta hirigintzaren birgaitze integrala), edo integralagoak diren xedeekin

uztartzea (gizarte-, ingurumen-, ekonomia-, zuzkidura-izaerakoak... barnean hartuta), egungo hiri-inguruneari eta haren aldeei "bizia" eta kalitatea emateko; garapen berriak hiri birsortzeko helburuen etsai nagusizat hartzea edo ez (natura-ingurunean, gune hori artifizializatuz), hein handiagoan edo txikiagoan, egungo hiri-inguruneke alde batzuetan dagoen "utzikeriaren" arduraz izateagatik; mekanismo eta teknika egokiak zehaztea hiri-birsortzeko helburuak lortzeko eta gauzatzeko; etab.

Bestetik, hiri birsortzeko teknika ezartzeko eskala dago. Horri dagokionez, Oinarrizko Dokumentua irakurrita, auzi hauek nabarmendu behar dira:

- ⊙ Ez dira kontuan hartzen 2015eko Lurzoruari buruzko Legearen Testu Bateginean eta 2015eko Etxebizitzari buruzko Legean hiri-birsortzeari buruz finkatutako aurreikuspenak, ukitutako administrazioen (funtsean, udalen) erantzukizunei, hirigintza-plangintzako zereginiei et abarrei dagozkienak ere ez.
Horri loturik, egungo esparru orokorrean aurreikuspenak ez daude behar bezala jarrita testuinguruan, ez eta txertatuta ere.
 - ⊙ Gure udalerrietako hirigune historikoen bereizgarriak aintzat hartu beharko lirateke – monumentu-multzoaren adierazpena dutenean eta ez dutenean–, birsortzeko neurri egokiak zehazteko.
 - ⊙ Ez dira ulertzen, ez justifikatzen LPPetan hiri-birsortzeko lehentasuneko arloak zedarrizteko dauden proposamenak, lurraldean esku-hartze hori egitea justifikatzen duten arrazoiekin batera ez badaude. (bereziki, garrantziari edo lurralde-eskalari dagozkionak).
Horren aurrean, mota horretako esku-hartzeak salbuespena izan beharko lirateke, eta hiri-birsortzeko helburuei lotuta egon, besteak beste, baldintza hauekin:
 - Behar bezala justifikatutako lurralde-eskalako birgaitzeko arloak nabarmentzea.
 - Udalez gaindiko administrazioaren konpromiso/erantzukizun/esku hartzeko diziplina eta inbertsioei lotuta egotea (hala proiektzioan, nola proposamenak betearaztean).
- Arlo horiek zedarrizte hutsak ez du zentzu berezirik, horrez gain bestelako neurriak hartzen ez badira.
- Eta ez lirateke eraikuntzako birgaitze-helburuetara zabaldu behar, helburu horiek eskala zehatzagoa baitute, hain zuzen, hirigintza-antolamendukoa.
- ⊙ Gainera, esku hartzeko esparru horretan finkatutako aurreikuspenekin lotura estuan:
 - Oinarrizko Dokumentuko 8.1. epigrafeko *III.d) Eraikuntza-birgaitzeko orientabideak* atalean sartuta daudenen moduko orientabideek ez dute inolako justifikaziorik, haien izaera eta zehaztasunagatik, ez dutelako harremanik lurralde-antolamenduarekin.
 - Beste orientabide batzuk ere ez dira lurralde-eskalakoak (hirigintzako eskalakoak baizik), erabakiak zorrotz hartzeko behar diren datuak eta informazio zehatza aintzat hartuta. Adibidez, hau:
 - Hiri-birsortzeko lehentasuneko arloak definitzea, *espazio libreak edo zuzkidurakoak sortzeko eta trinkotzeko esku-hartzeak* egitea aurreikusten dutenak.

- Hiri-espazio trinkoagoak eta erabilerak nahasita dituztenak sortzea, *gutxiegi erabilitako hiri-espazioak aprobetxatuz, dauden hiri-hutsuneak betez, eraikuntzako intentsitate urriko arloak trinkotuz...*
 - *Urriak badira, eraikuntzarik gabeko hiri-hutsuneetan edo eraitsi nahi diren zaharkitutako eraikinek hartutako horietan espazio libreei eta ekipamendu publikoei lehentasuna ematea.*
- Indarreko xedapenetan definituta edo zehaztuta dauden moduan (2015eko Lurzoruari buruzko Legearen Testu Bateginean, 2015eko Etxebizitzari buruzko Legean, etab.), hiri-birsortzeko jarduerak ez dute batere zerikusirik trinkotzeko helburuekin (Oinarrizko Dokumentuan daudenekin).
 - Hirigintza-plangintzako Ingurumeneko Ebaluazio Estrategikoa eta haren ondorioak ez dira inola ere aintzat hartzen Oinarrizko Dokumentuan. Hala, azaldutako orientabide askok (eta ez bakarrik *ingurumenari eta eraginkortasun energetikoari* buruzkoek) harreman estua dute ebaluazio horrekin, hala harreman formala, nola materiala.
Dagokigun kasuan, dokumentu horretako lurralde-eskalarekin inolako harremanik ez izateaz gain, oker pentsatu da berriz lurralde-antolamenduko tresnen zeregina (LAG barne) mota horretako aginduak errepikatzea dela, besterik gabe (ezin konta ahala xedapen, proiektu eta azterketetan egonda ere...)

b) Jarduera ekonomikoen lurralde-iraunkortasuna

- ⊙ Jarduera ekonomikoen arloan lurraldeko neurriak zehazteak lotura estua eduki beharko luke politika sektorial horien ereduaren edo estrategiaren definizioarekin, eta behar bezala aipatu beharko litzateke (hortik bereiztea eta erabileren multzoan sartzea justifikatu gabe). Ildo horretan, Oinarrizko Dokumentuan ia ez dago gogoetarik edo justifikaziorik EAeko etorkizun industrialaz eta ekonomikoaz, LAGek arlo horretan zuzentzen duten lurralde-eredua ulertu ahal izateko.
Arloan planteatu diren garapen askok indarrean dagoen LPSan finkatuta dauden irizpideak bete dituzte. Hala ere, LPS horretan, merkataritza-guneak arautzen dituzten aurreikuspenak ezabatu dira, eta, gainera, haren eredia ez da orain Oinarrizko Dokumentuan azaldu denaren modukoa. Hortaz, harriztekoa da LPS hori aldatzeko eta eredu berrira egokitze aurreikuspenik ez egotea, egin beharreko lehenengo lanetako bat izan beharko bailitzateke.
- ⊙ Krisialdi ekonomikoaren esparruan, industria-jarduera "konbentzionalak" EAEn duen zeregin onuragarriaren eta eraginkorraren berriazko onarpena ez da osatu jarduera hori zaintzeko eta bultzatzeko behar diren neurriekin, bidezkoa litzatekeen eran.
- ⊙ Itxuraz, hiru jarduera-modalitate bereizteak (tradiziozko industria-arloei, goi-teknologiaren edo berritzaileak izan daitezkeen teknologien xede diren lurrei, eta jarduera ekonomikoen lur berriei loturik, hurrenez hurren) ez du justifikazio berezirik LAGen lurraldeko lan-eskalan. Erabilera bereko modalitateak dira gehienbat, eta, kasu gehienetan, dagokion eskaera egonda, gaur egun industrian/ hirugarren sektorean sailkatuta dauden lurretan sartu ahal izango lirateke.
Aipagarriagoa litzateke LPS horretan industriako edo jarduera ekonomikoetarako lurrak iraunarazteko finkatuta dauden dinamikak malgutzea edo haiekin haustea, eta oro har eta era osagarrian beste batzuekin ordezkatzeta, ondorio hauek betez: erabileren nahasketa eta bateragarritasun handiagoa (Oinarrizko Dokumentuan horri dagokionez aipatutakoarekin bat etorrita); inguruan eta arloak kokatutako udalerrietan hautemandako eskakizunetara

egokitzea, eta horrek sorraraz litzakeen arazoei erantzutea; jarduera ekonomikoaren arloan sustatu beharreko eredu berriei lotuta dauden eskakizunetara egokitzea, etab.

- ⊙ Hain era generikoan eta eskematikoan adierazitako aurreikuspenak edo orientabideak ez dira zuzenak, ezta zuhurrak ere; adibidez, honelakoak: *gaur aldi hori amaituta dago, eta ezinbestez esku hartu behar da industriako lurretan, berritzeko, eraberritzeko, birgaitzeko, birtrinkotzeko edo, azken batean, balioesteko, jarduera ekonomikoari lotutako erabilera baterako*. Zuhurtziaz, malgutasun gehiagoz jokatzeko gomendatzen da.

c) Hiri Hazkundeko Perimetroa

- ⊙ Ez da azaltzen, ez justifikatzen perimetro hori zergatik eta zertarako zehazten den Oinarrizko Dokumentuan adierazitako eran, *hiri-hazkundera mugatzeko*.
- ⊙ Era horretako ikuspegiaren aurrean, Hiri Hazkundeko Perimetro zuzena eta bidezkoa hirigintza-plangintzak zehazten duenaren arabera da, kasu bakoitzean, udal bakoitzak hartutako konpromiso eta helburu orokor bati egindako tokiko ekarpenaren auto-muga gisa.
- ⊙ Hiri Hazkundeko Perimetroa Oinarrizko Dokumentuan adierazitako jarraibideen arabera zehaztea zalantzarik da eta ez da zuzena. Hala, debekuak orokortzeko ideia okerrari lotuta jarraitzeaz gain, lur urbanizaezin hori ez da era aktiboan eta onuragarrian hartzen (benetan dituen eta izan ditzakeen balio naturalak aintzat hartuta), hondar gisa edo modu negatiboan baizik, lur horiei hiri-aukerak zabaldua, eta hori da, hain zuzen, lortu nahi ez den ondorioa.
- ⊙ Perimetroa behar den zorrotasunez zehazteko, datuak eta informazioa behar dira, eta lekua hirigintza-antolamenduak dituen zehaztasunez eta xehetasunez ezagutu behar da, lana eraginkortasunez eta hiri-errealitateara egokituta egin ahal izateko. Hala, bada, haren lan-eskala hirigintza-antolamenduari dagokio.

Informazio hori hirigintza-plangintzako lurren tratamenduaren arloa hedatu behar da, plangintzak berariaz kanpoan uztea erabakitako lurak Perimetroaren barruan sartzeari lotutako arazoak saihesteko. Era berean, LPParen indarraldiari horrelako zehaztapen bat zabalzea ere arazotsua da (zaila eta konplexua da errealitate sozial, ekonomiko eta urbanistiko aldakorrera egokitzea).

d) Metropoli-barrutiak eta eraldaketa-ardatzak

- ⊙ Proposatzen den edukiarekin (batez ere, eraldaketa-ardatzak) hirigintzako antolamenduko aurreikuspenak dira. Ez dira hiri ertainak indartzeko, egituratzeko eta garapen iraunkorra izateko helburuak lortzeko mekanismoak, honen ondorioz:
 - Behar duten doikuntza- eta zehaztatze-maila hirigintzako antolamendukoa da.
 - Are gehiago, haien izaera eta baldintza materialak kontuan izanda, hirigintzako proposamenak dira.
- ⊙ Nolanahi ere, haien zehaztapena lotu beharko litzateke, alde batetik, mota horretako proposamenen lurralde-eskalaren justifikazioarekin, eta, bestetik, proposamenen eragina jasango duten udalaz gaindiko administrazio guztiek (eta haien sailek) esku hartzeko eta finantzatzeko konpromisoak finkatzearekin. Bestalde, lehendik frogatuta dago bakarrik hirigintzako den loturak ez duela balio lortu nahi diren emaitzak lortzeko, eta zailtasun ugari sorrarazten dituela hirigintzako plangintzan.
- ⊙ Oro har (eta salbuespenak egon daitezkeen arren), hiri-antolamenduko mekanismo horiek nekez lotu daitezke kapitalen sistema orekatua, hiri ertainen sarea eta jende-pilaketa duten

esparruetatik presio demografiko txikiagoko aldeetara berronkatzeko prozesuak bultzatzeko helburu orokorrekin. Azken xede horiek bestelako neurri eta esku-hartze orokorrak behar dituzte (politikoak, ekipamenduak eta zuzkidurak jartzekoak, ekonomikoak eta inbertsiokoak, etab.), beste eskala eta tamaina batekoak.

- ⊙ Plangintzak bateragarri egitea eskatzen duten hainbat udalen artean banatuta dauden lurraldeetan, era horretako proposamenak justifikatu litezke, baina plan berezietara edo etorkizuneko beste figura batzuetara jo gabe; berariazko helburuak dituzten irtenbide zehatzak erabili beharko liriateke, eta bideragarritasuneko azterketekin –ekonomikoekin ere bai– eta inbertsioko konpromisoekin osatu.

e) Egoitza-kuantifikazioa.

4/2016 Dekretuaren bidez onetsitako LAGen aldaketak helburu orokorrak ditu, eta adostasun handia dago haien inguruan. Hala ere, azaldutako neurriak berriz aztertu beharko liriateke, besteak beste, auzi hauetan:

- ⊙ Lurralde-antolamenduaren eta indarreko hirigintza-legeriaren (eta hirigintzako plangintzaren) artean dagoen "gatazka" konpondu behar da, kuantifikazio horren parametroak zehazteko / erabiltzeko. Hala, lurralde-antolamenduak etxebizitza-unitatea erabiltzen du erreferente gisa, baina hirigintza-antolamenduak darabilen parametro normatiboa hirigintzako eraikigarritasuna da.
- ⊙ Indarreko lurralde-esparruan egoitza kuantifikatzeko finkatuta dauden parametroak ezartzeko jarraibideak ez daude ondo zehaztuta, edo nahasgarriegiak dira, hirigintzako plan-mota desberdinetan aplikatu ahal izateko.
- ⊙ Hala, esperientziak erakusten duenez, ez da egokia dinamika batzuei jarraipena ematea, batzuetan joera aldatzea eskatzen dutelako, udalerrri batzuen gehiegizko hazkundea gutxitzeko, kontrakoa lortzeko, edota azken urteetan orain proposatzen ildoan garapenari eutsi dioten udalerrriak ez zigortzeko.
- ⊙ Hirigintza-plangintzan aurreikusitako egoitza-kuantifikazioa egokitzeko, berrikuspen integrala egin arte eta/edo lurraldeko plan partzialak aldatu arte, funtzionamenduko arau objektibo batzuk bete beharko liriateke, batez ere plangintza horren aldaketa zehatzak edo berrikuspen partzialak egitean, onetsitako hirigintzako legeak ez betetzea ez badakarte, eta, kuantifikazioari dagokionez, lurralde-esparrua eta/edo aldaketa zehatz horren edo udalak azaldutako berrikuspen partzialaren xedeak gainditzen dituen helbururik ez badute.
- ⊙ Kalkulatzeko formula konplexuegia da, interpreta daiteke, eta ezabatu beharko liriatekeen zalantzak pizten ditu, orain jokatzen den eran izan gabe. Hori guztia, formula edo aldagai alternatiboak zehazteko aukera baztertu gabe. Planteatuta dagoen moduan, mekanismo zurruna da, EAeko udalerrri guztiek tratamendu bera izan behar baitute, errealitate eta konplexutasun askotakoak izanda ere. Hortaz, ia ez dira aintzakotzat hartzen udalerrri txikien edo landa-guneetako udalerrrien baldintzak eta bereizgarriak.
- ⊙ Etxebizitzaren gutxieneko kopurua arautzeak ez du zentzurik, ez behintzat era orokor gisa.
- ⊙ Lur urbanizagarriari sailkapena kentzeko eta EAELABen "berariazko balorazioari" lotuta proposatutako egoitza-kuantifikazioa berrikusteko neurriak ez dira irtenbide objektiboak, ez eraginkorrak hirigintzako plangintza-egileak udal-plangintzaren indarraldiko urteetarako aintzat hartu behar dituen egoeretarako, alderdi esanguratsu batean, hain zuzen, egoitza-erabileraren kuantifikazioan. Gainera, horrela dagokionean, ez dira aintzat hartzen neurri horiek izan litzaketen ondorioak (kalte-ordainak...).

- ⊙ 2015eko Etxebizitzari buruzko Legean azaldutako alokairuko etxebizitza babestuak sustatzeko aurreikuspenak behar bezala hartu beharko lirateke kontuan.

Modu osagarrian, etxebizitzaren tipologia ugariak arautzea eta aurreikustea komeni da, beharrezkoak baitira egun dagoen eskari dibertsifikatuari modu egokian erantzuteko (pertsonek beharrezkoak baitira bereziak atentitzeko, adina, familia-egitura eta atentzioa merezi duen beste edozein egoera kontuan hartuta). Helburu hori lortzeko etxebizitza arautzen duten egungo parametro teknikoak berrikuspenera justifikatzen du, babes ofizialeko etxebizitzaren diseinu-ordenantzak barne hartuta, lar zorrotzak eta zurrunak baitira.

f) Bigarren egoitza eta baliabide turistikoak

- ⊙ Baliabide Turistikoak Antolatzen Lurraldeko Plan Sektoriala formulatzeko aipamena alde batera utzita, Oinarriko Dokumentuak ez du gai horretan esku hartzeko gidalerrorik azaltzen.
- ⊙ Gaindituta dagoen aipamena egiten zaie aurreko turismoaren legerako baliabide turistikoak antolatzen plan estrategikoei. Gaur egun, legebiltzarrean izapidetzen ari den turismoari buruzko legeraren proiektuak ez du figura hori aipatzen. "Helmuga turistiko bakoitzak dituen plan zuzentzaileak" agertzen dira, eta 10. artikuluan LPSri agintzen dio "autonomia-erkidegoko lurralde-garapen turistikoko eredu" garatzeko eginkizuna (...); beharbada, LPSri emandako eginkizuna gainditzen du, EHLALaren arabera turismoa politikari sektoriala lurraldean gauzatzea baitu ardatz. Eta orain arte sustatutako LPSarekin metatu den esperientzia ikusita (bide batez gaien ikuspegi sektorial arazotsua sustatuta), LPS berri baten aurreikuspena kezkatzeko modukoa da.
- ⊙ Bigarren egoitzari lotutako neurriak bokazio hori baduten udalerrietan azaldu beharreko orientabideekin jarri behar dira erlazioan (bokazio horri lotuta baitute egoitza-ondarearen zati handi bat). Kasu horietan, bigarren egoitzaren eta baliabide turistikoaren arloan azaldu beharreko neurriak ondo koordinatu behar dira egoitza-garapenean eta horren kuantifikazioan (gutxienean eta gehiengokoan) azaltzen diren neurriekin.

g) Ikuspegiaren bateragarritasuna

Salbuespenak alde batera utzita, mekanismo hau ez da ondo ibili, eta, gainera, era askotako arazoak sortu ditu, konpondu gabe utzitako arazoak. Bestetik, "plangintzak bateragarri egiteko" arloak garatuko dituen tresna bat sortu nahi bada, ziurrena, LAG ez dira esparrurik egokiena hori arautzeko, indarrean dauden arauak eta sortu duen jurisprudentzia kontuan hartuta.

Gainera, udal-plangintza bateragarri egiteko kulturarik ez egoteaz aparte, beste arazo eta baldintza batzuk daude, adibidez, hauek:

- ⊙ Askotan, era askotako jarraibide formalen eta materialen arabeko hirigintza-plangintza duten udalerrietan duen eragina. Esate baterako, plangintza hori zaharragoa edo berriagoa izatea, edo lehenetsun desberdineko helburuak izatea oztopo da bateragarri egiteko helburuak benetan eta eraginkortasunez gauzatu ahal izateko.
- ⊙ Horretarako behar diren zereginak bultzatzeko eta egiteko ardura duten erakundeak identifikatzeko zailtasuna ere oztopo larria da gauzatu ahal izateko.
- ⊙ Sarritan, bateragarri egiteak dituen helburuak eta eginkizunak hain lausoak eta anbiguoak izatea lagungarria da egin ez daitezen.

- ⊙ Batzuetan, lurralde-plangintzan bertan landu beharko lirategen zereginak eta erabakiak bateragarri egiteko esparruari dagozkio.

Hortaz, orain arte metatu den esperientzia eta arazo horiek aintzat hartuta, ez du batere zentzurik bateragarri egiteko helburuak errepikatzeak, egin den eran.

Osagarri gisa, hala badagokio, mota horretako proposamenak erabat murriztu eta zehaztu beharko lirategi, batez ere mugak eta helburuak, eta inbertsioko konpromisoekin etab. zehaztuz osatu beharko lirategi (lehen esandako moduan), haiek ukitutako esparruak ez "izozteko".

5. Mugikortasun iraunkorra.

Mugikortasun-eredu orokor bat eratzea, benetan, eraginkortasunez eta globalki (bide eta modu guztiak intermodaltzat hartuta) garraio publikoan eta oinez eta bizikletaz mugitzeko moduetan oinarrituta, eta EAE osora hedatzea da –edo, hobeto esanda, izan behar du– etorkizuneko erronka nagusia. Esparru orokor horretan, auzi eta helburu zehatzago hauek nabarmendu behar dira:

- ⊙ Badauden eta aurreikusi diren bide- eta trenbide-sareek globalki zuzena den "herrialdeko" sarea eratzen dute. Sare hori hobetzeko eta osatzeko proposamenak, funtsean, garraio publikoko sarea eratzeke eta hobetzeko helburuekin lotu beharko lirategi.
- ⊙ Oinezko eta bizikletako mugikortasun-arloan Oinarritzko Dokumentuan azaldutako proposamenak zuzenak dira.
- ⊙ Hala ere, proposamen horiek planteatzean, udaleko hirigintza-plangintzak aukera izan beharko luke lurralde-planetan (edozein izanda ere) zehazten diren lurraldeko proposamenak berriz doitzeko eta egokitzeko, udalerrri bakoitzak dituen baldintzekin eta ezaugarriekin bat etor daitezke.
- ⊙ Bertan dauden landa-eremuaren eta hiriguneen lotura eta komunikazioa hobetzea, horien konplexutasuna kontuan hartuta (bide-sareak eta, hala badagokio, tren-sareak; garraio publikoa; txirringarrentzako eta oinezkoentzako sareak, etab.).
- ⊙ Garraio publikoko sarea behar bezala eratu beharko litzateke, batetik, EAEko udalerrri guztietara zabaltzeko ahal izateko –edozein kokaleku, tamaina, etab. izanda ere–, bestetik, udalerrri horiek behar bezala lotzeko dagokien lurraldearekin, eta, azkenik, zerbitzuak kalitate egokiarekin egin ahal izateko.
- ⊙ Trenbide-sarearen konfigurazio, artikulazio, kudeaketa eta funtzionamendu globala, bateratua eta koordinatua, izaera horretako sareei lotuta dauden administrazioeko eskumenak alde batera utzita.
- ⊙ Hala, bada, ADIF-RENFE, EUSKO TRENBIDEAK eta beste sare eta zerbitzu batzuk egoteak ez du oztopo izan behar ondo koordinatutako trenbide-zerbitzu bakar gisa garatzeko eta egiteko.
- ⊙ Abiadura handiko trenbide-sarea egiteaz gain, aldiriko trenbide-sarean neurri egokiak zehaztu beharko lirategi esku hartzeko, lehen aipatutako esparru bateratu eta globalean honelakoak lortzeko: EAEko ahalik eta lurralde gehienara hedatzea pixkanaka; hiri-tranbia gisa eratzea, eta instalazioa, makineria etab. pixkanaka hobetzen joatea eraketarekin bat datozen baldintzekin; trenbide-sareko eta haren instalazio eta makineriako paisaia, estetika, akustika eta bestelako baldintzak hobetzea; etc
- ⊙ Eztabaida areago zabaltzeko beharko litzateke, eta behar diren jarraibideak finkatu "herrialdea" portu- eta aireportu-arloan eratzeke, behar diren eskalak ondo bereizita (EAE, lurralde historikoak...)

6. Ura, energia, hondakinak etab.

Oinarrizko Dokumentuak gai hauetan dituen proposamenak oro har zuzenak dira. Nolanahi ere, gogoeta hauek egin behar dira:

- ⊙ Energia-arloan etorkizunean nahi dugun / bultzatu behar dugun "herrialde" ereduari buruzko eztabaida behar adinako zorrotasunez landu beharko litzateke.
Oinarrizko dokumentuak saihestu egiten du eztabaida hori edo ez du berau mahai gainean jartzen. Jakina, lehen aipatutako beste gai batzuekin bezala, auzi honen irismena ere ez da bakarrik lurraldekoa. Garrantzikoa da, eta, beraz, zuzen edo zeharka ukitutako administrazio guztiek esku hartu behar dute.
- ⊙ Lurralde- eta hirigintza-plangintzako iraunkortasun energetikoaren ebaluazio-azterketak egiteko proposamena adierazgarri egokia da, Oinarrizko Dokumentuko proposamenak oro har testuinguruan jarri eta integratu gabe daudela ikusteko.
Areago, lehen aipatutakoaren ildotik, argi erakusten du lurralde-antolamendua, funtsean, udaleko hirigintza-plangintza kontrolatzeko dagoen beste mekanismo bat dela pentsatzeko ideia zalantzarria eta desegokia.
- ⊙ Gipuzkoan aspalditik dagoen eztabaida ez al da EAE bezalako lurralde mugatuan "herrialdea" egiteko dagoen gaitasun urriaren zantzu? Auzi horrek ez al du lurralde-ikuspegi hori behar EAEn, ondorio batzuetarako behintzat?

7. Gobernantza.

Oinarrizko Dokumentuko aurreikuspenek gobernantzari, parte-hartzeari eta lurralde eta hirigintzako adierazleei lotutako auziak nabarmentzen dituzte.

Aurreikuspen zuzenak dira oro har. Ez alferrik, plangintza prestatzeko eta izapidetako, eta haren proposamenak baldintza material eta formal egokietan zehazteko –ukitutakoen esku-hartzea eta ezagutza, publizitatea, gardentasuna, erraztasuna, lastertasuna, eraginkortasuna, etab.–, auzi horiek behar adinako arretaz aztertu behar dira orain dugun eztabaidaren esparruan.

Hori dela eta, eztabaidan parte hartzeko asmoz, eztabaida honelako auzietara hedatzea iradokitzen dugu:

- ⊙ Parte-hartzearen eraginkortasuna eta efikazia, besteak beste, jarraibide hauekin lotu beharko litzateke: planak prestatzea eta erraz ulertzeko moduko proposamenak zehaztea, horretarako behar diren mekanismoak, hizkuntza etab. erabilia; plan horiek izapidetzeko eta onesteko prozedura gardenak eta arinak zehaztea; plan horietako proposamenak gauzatzeko prozesua fiskalizatzea, eta herritarrei emaitzen berri ematea, etab.

Kontsekuenteak al gara mota horretako jarraibideekin?

Gure iritziz, aurreko III. epigrafeko 2. atalean adierazitakoarekin bat, laneko esparru orokorraren konplexutasun formala eta materiala erabat bateragarria da parte-hartze eraginkor eta efikaz batekin. Hori dela eta, arazo horri erantzuna ematea eta horretarako behar diren neurriak finkatzea konpondu gabeko kontua da oraindik, eta eztabaida auzi horietara zabaltzea justifikatzen du

- ⊙ Planak prestatzeko eta izapidetzeko egungo esparru materialak, formalak eta prozedurazkoak (batez ere hirigintzako planetan), besteak beste, gehiegizko garrantzia ematen die plangintza sektorialeiei, integralei eman beharrean, eta horrek afekzio ugari sorrarazten du: batzuetan, izaera sektorialeko proposamenek ez dute koherentziarik eta ez daude ondo koordinatuta; etengabe eta behin eta berriz eskatzen dira izapideak, txostenak, baimenak etab.; prozesuak arrazoirik gabe luzatzen dira; zailtasun larriak izaten dira planak onesteko; ez dago segurtasunik prozeduretan eta emaitzetan; etab.

Egoera hori nekez izan daiteke bateragarria lehen aipatutako parte-hartzearekin eta, orobat, era honetako helburuak benetan eta eraginkortasunez lortzeko bideekin: planak gardentasunez, arin eta segurtasunez prestatu, izapidetu eta onestearekin, erraz ulertzeko moduko eduki soil batez; plan horiek baldintza berberetan garatzeko eta betearazteko prozesuak fiskalizatzearekin; etab.

Arazo horiei erantzun egokia emateko behar diren neurriak finkatzeak eztabaida auzi horietara zabaltea justifikatzen du.

- ⊙ Bertan adierazitakoaren arabera, Oinarrizko Dokumentuan Eusko Jaurlaritzak LAGen berrikuspenaren aurrean duen jarrera jasota dago.

Horren moduko ideia zuzena lehen aipatu ditugun beste batzuekin lotu behar da, hauek barnean hartuta: lurraldea eta harengan eragina duten proposamenak osorik tratatzeko beharra; politika sektorialak lurralde-antolamenduan integratzea, etab.

Hau da, Eusko Jaurlaritza osoa administrazio bakartzat hartzen duen iritziarekin lotu beharko litzateke.

- ⊙ Planak prestatzeko eta izapidetzeko egungo prozesu material, formal eta prozedurazkoen konplexutasunak era askotako arrazoi konplexuak ditu, eta horien balorazio orokorra txosten honen zeregina gainditzen du.

Dena dela, arrazoi horietako bati arretra pixka bat egin behar diogu orain. Izan ere, planak konplexutasun osoz prestatzeko (lurraldea, hirigintza, ingurumena eta arlo sozioekonomikoa barne...) horretarako behar diren datuak eta informazioa bilatu eta baloratu behar da, eta hori egungo egoerari buruzko diagnostikoekin osatu behar da.

Ez dago informazioko iturri zorrotz eta kontrastaturik, eta, ondorioz, lan hori egitea gero eta zailagoa, luzeagoa eta zalantzazkoagoa da, lurraldeko informazioaren konplexutasun eta luzera osoari dagokiona ere bai.

Horren aurrean, zorrotz eta zuzen eraturako informazio eta datuen "banku" bat prestatu beharko litzateke, eta etengabe elikatu, eta lurralde-eskala desberdinetara zabaldu (eskala guztiak ondo koordinatu ondoren), ukitutako administrazio eta erakunde guztiak esku hartuta. Banku hori lan-iturri egokia izango litzateke, eta, aipatu ditugun prozesuak azkartzeaz gain, zorrotasuna eta segurtasuna ekarriko litzuke.

Hori dela eta "banku" hori eratzea proposatzen dugu, horretarako behar diren neurriak zehaztu ondoren.

- ⊙ Lurraldeko eta hirigintzako adierazleak planak onesteko, garatzeko eta betearazteko prozesuak fiskalizatzen eta kontrolatzen dituzten mekanismoak dira.

Nolanahi ere, Oinarrizko Dokumentuan lurraldeko eta hirigintzako adierazle gisa agertzen direnak, berez, hirigintzako adierazleak dira. Ez alferrik, adierazle horiek eratzeko eta ezartzeko parametroek (lurzoruaren kalifikazioak, etab.) izaera hori dute.

Horren ondorioz, LAG eta lurraldea antolatzeko tresnak adierazleekin osatu beharko lirateke, berez lurraldeko proposamenak direnak benetan eta eraginkortasunez fiskalizatu ahal izateko.

Nolanahi ere, horiei lotutako helburuak lortzeko hau beharko zen: plangintzan eragina duten adierazleen eraketa globala eta koordinatua abiaburutzat hartuta behar bezala zehaztea (izaera zehatza edozein izanda ere: lurraldekoa, hirigintzakoa, ingurumenekoa...); lehen aipatutako informazio "bankuari" estu-estu lotuta zehaztea eta ustiatzea; parametro eta/edo hizkuntza bateratua zehaztea (bestela, auzi batzuei

lotuta sor litezkeen arazoei erantzuna emanda, adibidez, honelako hitzak zuzen hartu eta erabiltzeari lotuta: landa-guneen eta landa-ingurunearen artifizializazioa; sistema orokorrak; etxebizitzaren tratamendua, jarduera ekonomikoak; etab.)

5

BESTELAKO AUZIAK. LURRALDE, HIRIGINTZA ETA INGURUMENENKO ADMINISTRAZIOA. EAELAB ETA INGURUMENENKO ORGANOA

1. LAG eta haien proposamenak, EAEn eraketa politiko-instituzionalaren ereduaren irudikapen gisa

Gure antolamendu politiko-instituzionalaren ereduari, Eusko Jaurlaritzak (eta haren sailek), foru-aldundiek (eta haren sailek), udalek etab. dagozkien zereginak betetzen dituzte, dituzten eskumenekin eta "aginpidearekin".

Indarrean dagoen Autonomia Erkidegoko Erakunde Erkideen eta Erkidegoko Lurralde Historikoetako Foru Organoen arteko Harremanei buruzko Legea (1983ko azaroaren 25ekoa) funtsezko araua da horri dagozkionez.

Indarrean dauden LAGak (eta haien gidalerroak, erabakiak...) esparru politiko-instituzional horren isla dira.

Eta horrek guztiak EAEn edo herrialdearen (edo "herrialde ez denaren") eredu orokor zehatz bat eratzen du (hori ere lurralde-eredua).

Auzi horien artean harreman estua dagoenez, zaila da orain dagokigun lurralde-arloko eztabaida EAEn eraketa politiko-instituzionaletik bereiztea. Bestela esanda, eraketa politiko-instituzionala aldatu gabe, ba ote liteke kontzeptu aldetik oraingoa bezalakoa ez den lurralde-eredu bat bururatzea?

Egia esan, zaila da baiezko erantzuna ematea. Edonola ere, auzi horrek duen garrantzia ikusita, LAG berrikusteko eztabaidan sartu beharko litzateke.

2. Egungo administrazio-esparrua (lurralde, hirigintza, ingurumenekoa...)

Aurreko III. epigrafeko 3. atalean aipatutako egoera zail eta eutsiezinaren esparruan, iritzi batzuk eman behar dira bi erakunde zehatz batzuei buruz eta haietako bakoitzak duen zereginari buruz. Hain zuzen, Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea (EAELAB) eta ingurumen-organoak dira erakunde horiek.

Erakunde horietako bakoitzari dagozkien zereginak batera hartuta, jarraian agertzen diren iritziak eman behar dira, aurreko 1. atalean aipatutako eztabaidak izan ditzakeen ondorioei kalterik egin gabe: Zehazki:

- ⊙ Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde Antolamendurako Batzordea (EAELAB), lurraldea eta hirigintza koordinatzeko organo gisa, beharrezkoa da.

Nolanahi ere, haren eginkizuna berriz doitu eta/edo hobetu behar da, helburu hauei begira:

- Kontraesanetan dauden lurralde- eta sektore-proposamenak eta ikuspegiak koordinatzeko eta harmonizatze organo gisa benetan eta eraginkortasunez jardun dezan (kontraesan batzuek LPPetan dute jatorria).
- Udalekoak diren antolamendu- eta eskumen-kontuetan ez sartzeko.

- Batzordeen funtzionamendurako prozedura-ildo zehatzak eta argiak ezartzeko, besteak beste, xede hauekin: txosten sektorialak egiteko epe zehatzak finkatzeko; edukia eztabaidatzeko behar adina denboraz ukitutako udalari bidaltzeko, eta, hala behar denean, batzordearen bilera ofiziala egin aurretik zuzendu ahal izateko; bilera ofizial hori aurreko izapidetak amaitu ondoren egiteko; etab.
- ⊙ EAELABek eta dagokion ingurumen-organoak lurraldea eta hirigintza antolatzeko fiskalizazio-lanetan esku hartzeko, hau zehaztu behar da:
 - Erakunde bakoitzak dituen eskumenak finkatzea, behar den argitasunez, batzuetan biek esku hartzen baitute auzi berberetan eta, gainera, iritzi desberdinekin.
 - Plangintza izapidetzeko prozesuan bi erakundeek duten esku-hartzea arautzen duten forma eta prozedurazko jarraibideak finkatzea, oro har koherentziaz eta era kontsekuentean.
 - Plangintza izapidetzeko prozesuan txosten sektorialak egiteko irizpideak finkatzea, oro har koherentziaz eta era kontsekuentean, behar ez diren eta justifikaziorik ez duten errepikapenik egin gabe, horrek ondorio kaltegarriak baitakartza (prozesuak luzatzea eta segurtasun eza, etab.).
- ⊙ Egungo egoera konplexua eta nahaspilatua ikusita, gainera, eztabaida oro har hedatu behar da auzi hauetara: bi erakunde horiek duten eginkizun materiala, planak izapidetzeko prozesuetan esku hartzeko forma eta prozedurazko jarraibideak zehaztea, etab

3. Lana egiteko beste modu batzuk izan al litezke?

Egokia al da ala ez gure lurralde-sistema, kontu batzuei dagokienez behintzat, neurri batean honako hauekin bateragarriak diren jarreretan oinarritzea?: aitaren jarrera (bere lurralde-aginpidea gauzatzen eta inposatzen duena) eta semearen jarrera (askotan aitaren beharra duten udalak edo hura izatea komeni zaienak, nahiz eta beste batzuetan haren aginpidearen aurka altxa).

Egia da gai jakin batzuetan lurralde-aginpidea izatea ezin dela eztabaidatu. Jarraibide global bateratzaile batzuetan oinarrituta, lurraldearen trataera edo mugikortasun eta garraioko lurralde-sarearen antolamendua ezaugarri horien bi adibide izan daitezke.

Nolanahi ere, planteamendu hori beharrezkoa al da gai guztietan? Jokatzeko eta lurralde-proposamenak finkatzeko beste forma batzuetan pentsatzerik ez ote legoke egoitza-kuantifikazioa eta antzeko gaietan, inposizioan (aitaren aginpidetik) oinarritu ordez kasu bakoitzean eragina jasotzen duten udalek eurek erabakitakoan (autoarautzea) oinarritzen direnetan?

Horri dagokionez, aitzakiak handiak eta eztabaidaezinak dira. Udaletan era kolektiboan lan egiteko eta erabakitzeak kultura urria da. Baina horrek oztopatu egin behar al du pausoz pauso aginpide-inposizioaren kultura, ezarian-ezarian eta soseguz, autoarautze kolektiboan bermatutako batekin ordezkatzeko ekarriko duten ekimenak eta dinamikak abian jartzea? Eraberritze hiritarraren ideian oinarritutako hiri-garapenaren ereduak, esate baterako, benetan gauzatuz gureganatzeak, hori egiteko gai bagara, ez ote da aurrerapen handia izango horri dagokionean?

Ilido horretan, badauzkagu gogoan izan, zabaldu eta hobetu beharko genituzkeen adibideak. Horrenbestez, Apatia-Errekako eremu industrialaren garapena (Ibarra, Leaburu eta Tolosako udalei

eragiten diena) bezalako hipotesia aintzat hartzeko moduko adibidea da, hala hiri-garapen hori sustatzeari eta gauzatzeari dagokionez, nola hiru udalek garapenak eragindako irabaziak berdin banatzeko zerga-jarraibideak eta gainerakoak erabakitzeari dagokionez ere; kasu horretan eta horrek dakartzan ondorioen inguruan, udal-mugak ez dira oztopo izan inolaz ere.

Halaber, horren harira sortu diren arrazoitutako eta arrazoizko zalantzek ez lukete oztopo izan behar eztabaida kontu horretara zabaltzeko, eta, pixkana-pixkanaka, lan egiteko bestelako dinamika eta kultura-mota hori finkatzeko.

6

ONDORIOAK

1997ko LAGek, gerora sustatutako lurralde planak haietan erantsirik, eta beraien baitan aurkeztutako antolamenduari batuta, gure EAEn ezarian-ezarian kokatzen joan den lurralde-kulturaren oinarriak finkatu dituzte.

Gure ustez, 1997ko LAG etereoegia da, lurralde-antolamendua jorratzeko moduaren egokitasuna eta beste gai batzuei buruzko eztabaida ez doa lehen baieztatutakoaren aurka. Konformistatzat har bagaitzakete ere, egia da ulergarria dela lurralde-antolamenduaren lehenengo belaunaldiak, edo, hobeto esanda, hori abian jartzeak, eman zezakeen guztia.

Edonola ere, geure burua kokatuz lurralde-antolamenduaren bigarren belaunaldia abiatzeko une honetan, edo, hobeto esanda, haren oinarriak erabakitzeke eztabaidan, norberak bere buruari galdetu ahal eta behar dio ikuspuntu hura egokia al den gaur egunerako, edo, neurri batean ala bestean, berriz doitu beharra al duen, edota haren helburuak handinahiagoak izan behar diren ala ez.

Premisa horietatik abiatuta, eta aurreko epigrafeetan adierazitakoa aintzakotzat hartuta, LAG berriak osatzeak eta lurralde-antolamenduaren bigarren belaunaldia abian jartzeak arrazoiz emango lioke bide, gure ustetan, eztabaida zabaltzeari honako hauen inguruan: besteak beste, epigrafe horietan aipatutako kontu guztiak berriz aztertzeari, baldintza egokietan aurkeztutako eginkizunari eta helburuei ekiteko asmoz. Une honetan, haietako batzuk era laburtuan gogoratze aldera, ondorengo hauek azpimarra daitezke:

1. Auzi orokor batzuk.

a) Diagnostikoa egitea komeni da.

1997-2016 epealdian sustatutako lurralde-antolamenduaren garrantzia aitortzea bateragarria da diagnostikoa egiteko beharrarekin, haren "portaera", haren helbideen betetze-maila, haren

proposamen egokitasuna edo desegokitasuna eta abar aztertzeko. Horren helburua lurralde-antolamenduaren bigarren belaunaldiaren erabakitzeko gaitasuna behar bezain zorrotz jorratzea da.

- b) LAG berriak eta, azken batean, lurralde-antolamendua testuinguruan kokatzea eta integratzea.
LAG berriak osatzeak eta haien proposamenak erabakitzeak (eta baita, oro har, lurralde-antolamendua ere) gaur egungo lurralde, hirigintza, ingurumen, ekonomia, politika, eta gainerako testuinguruetan kokatzea eta txertatzea justifikatzen du. Horrekin batera, erabaki egiten dira esparru horretan egin beharreko aldaketak ere, etorkizuneko lurralde-desafioei modu egokian aurre egiteko. Horri dagokionean, eztabaida ondorengo kontuetara zabaldu beharko litzateke, besteak beste:

- ⊙ Desafio horiei erantzuteko gaur egungo politika-, instituzio-, administrazio- eta lege-esparruak duen egokitasuna edo desegokitasuna.
- ⊙ Administrazio- eta lege-esparru bat osatzea (lurraldekoa, hirigintzako, ingurumenekoa..), orokorrean koherentea, koordinatua eta erraza.

- c) Lurraldeko eta "sektoreko" neurriak txertatzea.

"Herialdearen" lurralde-eredu bat erabakitzeak (bere eskala guztietan) azaldutako iritzi bateratua eta harmonizatua justifikatzen du, nola berariaz lurraldeari dagozkion esku hartzeko neurriak, hala egokiak diren politika "sektorialekin" lotutakoak (nekazaritzakoak, jarduera ekonomikoak, azpiegiturak, hornidurak eta ekipamenduak, eta abar).

- d) Lurralde-proposamenak eragina jasotzen duten administrazioek eta udalaz gaindiko erakundeek betearazteko, inbertitzeko eta abarrerako dituzten erantzukizunen eta konpromisoen osagarri izatea.

Arautzeko lurralde-proposamenak zehazteaz gain, egokiak diren betearazpen eta inbertsioko administrazio-erantzukizunak finkatu beharko lirateke. Erantzukizunak inbertsiorik gabe zehazteak, horiei dagokienez, lurralde-antolamendua "herren" gelditzea edo gutxiegi izatea eragiten du

2. Landa-ingurunean lurraldean esku hartzeko eredu bat zehaztea, eremuak berez dituen baldintzen eta helburuen arabera.

Helburu hori lortzeko ondorengo hauek justifikatzen ditu, besteak beste:

- ⊙ Lehen sektorea sustatzeko eta babesteko behar diren neurriak erabakitzea, nekazaritzako, basozaintzako eta bestelako politikak berariaz aitortzea oinarritzat hartuta, gai horietan eskumena duten administrazioen eta erakundeen esku-hartze zuzenaren eta koordinatuaren bitartez. Hori da, ziurrena, etorkizuneko lurralde-antolamenduak duen erronka nagusienetako bat.
- ⊙ Urbanizagarria ez den lurzorua kategorizatzeak, erabileren matrizea erabakitzeko eta babesgai diren interes naturaleko espazioak eta elementuak, etab. identifikatzeko eta mugatzeko neurri egoki orokorrak osatzea eta/edo birdoitzea, egokitzen diren baldintzekin eta hedadurekin. Edonola ere, hirigintza-antolamenduak lurralde-proposamenak udalerrri bakoitzak dituen ezaugarri, baldintza eta arazoetara egokitzeak eta birdoitzeko moduan erabaki beharko lirateke gai horietan eta beste batzuetan esku hartzeko neurriak.

Gainera, neurri horiek baldintza egokietan erabaki beharko lirateke lehen sektorea benetan eta eraginkortasunez sustatzeko diren beste batzuekin bateragarri izan daitezten bermatzeko.

- ⊙ Lurzoru urbanizaezinean eraikitzeke parametroak erabakitzeko ardurua hartzea hiri-antolamenduari dagokion eginkizuna da, lurralde-antolamenduaren esparruan, horretarako beharrik bada, finkatuko diren gidalerroetara eta indarrean dagoen hirigintzako legerian dagoeneko finkatutakoetara egokitzeari kalterik eragin gabe.

3. Hiri-ingurunea hirigintzako oinarrizko esku hartzeko esparru gisa.

Indarrean dagoen esparru orokorrean, hiri-ingurunearen garapen-eredua erabakitzeko eginkizuna hiri-antolamenduari dagokion egitekoa da; betiere kalterik eragin gabe, horretarako beharrik bada, lurraldeko garrantziaren eta eskalaren inguruan egokiak diren justifikazioak beharko lituzketen salbuespenei.

4. Mugikortasun iraunkorra.

Jarraian aipatzen diren helburuak lortzea bermatzen duen garraio publikoko sarea osatzea da, ziurrena, etorkizuneko erronka nagusienetako bat. Zehazki adierazita:

- ⊙ La Sare hori eratzeko garraio-modu guztiak osorik eta era koordinatuan hartzea, kasu bakoitzean administrazio desberdinek dituzten eskumenak alde batera utzita (trenbide-zerbitzua, eta abar).
- ⊙ EAEko udalerrri guztietara zabaltzea, horien kokapena, neurria, eta gainerako ezaugarriak edozein izanik ere.
- ⊙ Udalerrri horiek kokatuta dauden lurraldearekin lotura egokia izatea.
- ⊙ Zerbitzu hori kalitate-baldintza egokiekin ematea (zerbitzua, paisaia, estetika...).

5. Energia.

Energiari dagokionez etorkizunean lortu nahi dugun "herrialde" eredua erabakitzea, eragina jasoko duten administrazio, erakunde, eta eragile guztiek esku hartuta

6. Etorkizunari aurre egiteko esparru administratibo-formal egokia

Esparru administratibo-formala egituratzea, hirigintza-antolamenduari eta hura baldintza egokietan landu, izapidetu eta onesteari lotuta. Baldintza egoki horiek betetzeko, honako hauek egin beharko dira:

- ⊙ Prozesu horietan esku hartu beharko duten erakunde guztien jardura bateratua eta koordinatua (EAELAB, ingurumen-organoa, Foru Aldundia...), elkarren artean bata bestearen gainean ezarri gabe.
- ⊙ Aipatutako erakundearen parte hartzeko eremua eta haietako bakoitzaren eskumenak argi eta zehatz erabakitzea, elkarren artean bata bestearen gainean ezarri gabe.
- ⊙ Hirigintza-planak izapidetzeko eta onesteko prozesuak osatzea eta sistematizatzea, horietan aipatutako erakundearen esku-hartzea barne dela, orokorrean era egoki, koordinatu eta zorrotzean.
- ⊙ Gaur egungo arau-esparrua eta planak lantzeko eta izapidetzeko prozedurak erraztea eta argitzea.

7. Azken batean.

LAG berrietako edukiak (eta lurralde-antolamendua) zehazteak ondorengo bi kontu-moten arteko desberdintasuna justifikatuko luke:

- ⊙ "Herrialdea" eta haren lurralde-egitura eraikitzeko kontuak eta/edo gaiak (eskala askotan: EAE, lurralde historikoak, arlo funtzionalak...), haietan esku hartzeko proposamenen zehaztapenarekin osatuta. Horietako batzuk ondorengo hauek izan litezke:
 - Izaera orokorreko edo lurraldeko komunikazio-sareak, portuak eta aireportuak barne.
 - Garraio publikoa arautzeko esparru globala egituratzea.
 - Lurzoru urbanizaezina eta haren erabilera-matrizearen kategoriak arautzea.
 - Babestu nahi diren esparru eta espazio naturalak identifikatzea.
 - Naturako eta lurraldeko espazioak eta elementuak arautzea (ur-ibilguak, itsasertza, hezeguneak, eta abar.).
 - Natura-ingurunea lehenengo sektorearen euskarri gisa erabiltzea sustatzeko behar diren neurriak zehaztea.
 - Udalerrien gehieneko egoitza-garapena zenbatzea.
 - Jarduera ekonomikoen garapenen jarraibide orokorrak zehaztea (lurralde-mailakoak ere bai).
 - Udalaz gaindiko zuzkidurak eta ekipamenduak ezartzeko jarraibideak eta neurriak erabakitzea.
 - Eta abar.

- ⊙ Gainerako proposamenak, gidalerro edo orientazio huts bezala hartzea, hiri-inguruneari dagozkion gehienak barnean hartuta.

ERANSKINAK

1. ERANSKINA:

EUSKADIKO UDALEN IRITZIA *ON LINE* BILTZEKO ERABILITAKO GALDETEGIA

EAE-KO LURRALDEA ANTOLATZEKO GIDALERROEN (LAG) BERRIKUSPENAREN DOKUMENTU
EXEKUTIBOARI BURUZKO GALDETEGIA

AURKEZPENA

Eusko Jaurlaritzako Ingurumen eta Lurralde Politika Sailaren ekimenez, abian jarri da indarrean dauden EAEko Lurraldea Antolatzeko Gidalerroak (LAG) berrikusteko prozesua. Horretarako, aipatutako Sailak dokumentu bat sortu zuen 2015eko azaroan. Esteka honen bitartez eskuratu daiteke dokumentua (bai bertsio zabal edo oinarritzkoan, bai bertsio laburtu edo exekutiboan):

http://www.ingurumena.ejgv.euskadi.eus/r49565/es/contenidos/informacion/dots/es_1165/indice_c.html

Proposamen honen **helburua** aipatutako berrikuspenaren aurrerapen formalaren izapidearen aurreko parte-hartze prozesua irekitzea da.

EUDELek komenigarri irizten dio berrikuspen prozesuan modu aktiboan parte hartzeari, udalen iritzia prozesu horretan kontuan har dadin. Horrela, uste du Euskadiko udalak eragile kualifikatuak izan behar direla lurraldearen antolamendu globalari buruzko hausnarketan, eta euren intereseko gaia dela, hirigintza-eskumenetan izango duen eragina dela-eta.

Testuinguru horretan, eta udalek duten iritzia jakitea ahalbidetzeko, eskertuko genizueke honako galdetegi tekniko bat beteko bazenute. LAGak berrikusteko prozesuan lurralde-antolamenduaren inguruko helburu eta erronkei buruzko iradokizunak eta iritziak jasotzeko helburua du aipatutako galdetegiak.

Galdetegia **2016ko martxoaren 1 a baino lehen** betetzea eta bidaltzea eskertuko genizueke.

Eskerrik asko eskainitako arreta eta denboragatik.

I. DATU PERTSONALAK

Galdetegia erantzungo duen/duten pertsonarenak/pertsonenak.

- ⊙ Izen-abizenak:
- ⊙ Udalean betetzen duzun kargua edo/eta eginkizuna:
- ⊙ Telefonoa:
- ⊙ Helbide elektronikoa:
- ⊙ Udalerria:

II. LURRALDE-ANTOLAMENDUAREN (LAG, LPP, LPS) IRAGANA ETA ORAINA. DIAGNOSTIKOA

1. Lurralde- eta hiri-antolamendua, udalerrien ikuspegitik

- 1) Identifikatu zure udalerriko hirigintza-antolamenduan eragin positiboa izan duten lurraldea antolatzeko 3 proposamen (lurralde-antolamenduak hirigintza-antolamenduan eragina izan duela uste baduzu):
 - 1.-
 - 2.-
 - 3.-
- 2) Identifikatu zure udalerriko hirigintza-antolamenduan eragin negatiboa izan duten lurraldea antolatzeko 3 proposamen (lurralde-antolamenduak hirigintza-antolamenduan eragina izan duela uste baduzu):
 - 1.-
 - 2.-
 - 3.-
- 3) Bete al dira, jarraian adierazten diren gaitan, lurralde-antolamenduak planteatutako helburu eta proposamenak, zure udalerraren ikuspegitik?
 - a) Lurralde-eredu bat konfiguratzeko, honako premisa hauetan oinarritua, besteak beste: hiriburuen sistema artikulatu eta polizentrikoa, lurraldearen osotasunari hiri-oinarria eta zerbitzu oinarria eskaintzeko gai izango diren hiri ertainen sarea, eta eremu oso beteen eta presio demografiko txikiagoko eremuen artean oreka berrezartzeko prozesuak. Behar bezala erantzun al zaie zure udalerriri alderdi horiei buruz dituen premiei?:
 - Bai.
 - Ez.
 - Oharrak.
 - b) Ingurune fisikoaren erregimena zehaztea (lurzoru ez-urbanizagarria), ingurunearen antolamendu mailak eta erabileren matrizea erregulatuz::
 - Bai.
 - Ez.
 - Oharrak.
 - c) Intereseko espazio eta elementu naturalak identifikatzea eta horiek babestea:
 - Bai.
 - Ez.
 - Oharrak.
 - d) Etxebizitzaren kuantifikazioa:
 - Bai.
 - Ez.
 - Oharrak.

- 4) Zure udalerrriaren ikuspegitik begiratuta, orain arte (1997-2016) sustatu eta onartutako lurralde-antolamenduko planek (LAG – LPP – LPS) eta horien proposamenek:
- Lurralde-antolamenduko esparru globalki homogeneo eta koordinatua eratzen dute, osotasunean?:
 - Bai.
 - Ez.
 - Oharrak.
 - Eragile aktibo modura jardun, eta udalerrriaren nekazaritza- / landa-ingurunea sustatu al dute, lehen mailako sektoreari dagokionez?
 - Bai.
 - Ez.
 - Oharrak.
 - Nola eragin dute landa-guneak identifikatu, mugatu eta antolatzerakoan, eta gune horien esku-hartzean?
 - Positiboki.
 - Negatiboki:
 - Ez positiboki, ez negatiboki:
 - Oharrak:
 - Udalerriko hirigintza garatzeko ereduaren zehaztapenean, nola eragin dute, xede horretarako lursailak identifikatu eta mugatzeari dagokionez?
 - Positiboki.
 - Negatiboki:
 - Ez dute eraginik izan:
 - Oharrak:
 - Modu erabakigarrian sustatu al dituzte udalerriko hiri-espazio hondatuak edo gainbehera datozenak –hirigune historikoa, barne– berritzeko eta dinamizatzeko prozesuak?
 - Bai.
 - Ez.
 - Oharrak.
 - Udalerriko bizitegi-eredua garatzeko konfigurazioan, nola eragin dute, udalerrirako aurreikusitako etxebizitza kopuruaren kuantifikazioa barne harturik?
 - Positiboki.
 - Negatiboki:
 - Ez positiboki, ez negatiboki:
 - Oharrak:
 - Udalerriko hiri-garapeneko eredua konfiguratzean, nola eragin dute, jarduera ekonomikoei dagokienez?
 - Positiboki.
 - Negatiboki:
 - Ez positiboki, ez negatiboki:
 - Oharrak:
- 5) Nondik eratorri dira azken urteetan (1997-2016) udalerrian planteatu edo/eta betearazi diren lurzoruen artifizializazio proposamenak?
- Udalaren hirigintza-plangintzatik (gutxi gorabeherako %):
 - Lurralde-plangintza edo proiektuetatik (gutxi gorabeherako %):
 - Oharrak:

- 6) Lurraldearen antolamenduko planek zure udalerrian eragina izango duten udal plangintzei buruzko bateragarritasun proposamenak zehazten badituzte:
- a) Gauzatu al dira?:
- Bai** (identifikatu bateragarritasun proposamenak):
- 1.-
 - 2.-
 - 3.-
- Ez** (identifikatu bateragarritasun proposamenak):
- 1.-
 - 2.-
 - 3.-
- Oharrak:**
- b) Zer-nolako ondorioak izan dituzte udalerrian?
- Onuragarriak** (identifikatu zein bateragarritasun proposamenetan):
- 1.-
 - 2.-
 - 3.-
- Kaltegarriak** (identifikatu zein bateragarritasun proposamenetan):
- 1.-
 - 2.-
 - 3.-
- Oharrak:**

2. Lurralde-antolamendurako tresnak eta horien konfigurazio materiala eta formala (grafikoa eta idatzia).

- 1) Lurralde-antolamendurako tresnak eta horien bidez egindako proposamenak erabakitzean zehaztasun grafiko handiagoa beharko lukete?
- * Bai.
 - * Ez.
 - * Oharrak:
- 2) Lurralde-antolamendurako tresnek eta horien bidez egindako proposamenek eredu global homogeneoago bati erantzun beharko liokete (formatua; hizkuntza grafikoa eta idatzia; etab.)?
- * Bai.
 - * Ez.
 - * Oharrak:
- 3) Lurralde Plan Partzialen edukia eta zehaztapenak eskema material eta formal berari egokitu beharko litzaizkioke?
- * Bai.
 - * Ez.
 - * Oharrak:

3. Euskal Autonomia Erkidegoko Lurralde-antolamendurako Batzordea (EAELAB).

- 1) EAELABek udalerriko hirigintza-planei buruz egindako txostenak bat etorri dira lurralde- eta hirigintza-antolamenduaren gaineko kontsulta organo eta koordinazio organo gisa dagokion funtzioarekin eta egitekoarekin?
- 1.- Bai.
 - 2.- Ez.
 - 3.- Oharrak:

- 2) Identifikatu EAELABen 3 jarduera egoki, mantendu edo/eta sendotzekoak.
 - 1.-
 - 2.-
 - 3.-
- 3) Identifikatu EAELABen 3 jarduera desegoki, aldatu edo/eta berregokitzekoak.
 - 1.-
 - 2.-
 - 3.-

4. Hirigintza-plangintzaren Ingurumen Ebaluazio Estrategikoa.

- 1) LAGen berrikuspenari buruzko Oinarrizko Dokumentuan planteatu diren eta, hala badagokio, zure udalerriri eragiten dioten hiri-birgaikuntza eta hiri-berroneratze (HB) aurreikuspenak² bat datoz lurralde-antolamenduko eskalarekin?
 - Bai:
 - Ez:
 - Oharrak:

III. LURRALDE-ANTOLAMENDURAKO IRIZPIDEAK ETA HORIEN EDUKIA BERRIKUSTEA. ETORKIZUNA

- 1) LAGen berrikuspenari buruzko Oinarrizko Dokumentuan planteatu diren eta, hala badagokio, zure udalerriri eragiten dioten hiri-birgaikuntza eta hiri-berroneratze (HB) aurreikuspenak³ bat datoz lurralde-antolamenduko eskalarekin?
 - Bai:
 - Ez:
 - Oharrak:
- 2) LAGen berrikuspenari buruzko Oinarrizko Dokumentuan planteatu diren eta, hala badagokio, zure udalerriri eragiten dioten Eremu Metropolitarreri eta Eraldaketa Ardatzei buruzko aurreikuspenak⁴ egokiak al dira lurralde-antolamenduko eskala horretan?
 - Bai:
 - Ez:
 - Oharrak:
- 3) LAGen berrikuspenari buruz Oinarrizko Dokumentuan hiri-garapenen gehieneko hedapena mugatzeko planteatu den Hiri Hazkundearen Perimetroa erregulatzeko aurreikuspena⁵ bat dator lurralde-antolamenduko eskalarekin?
 - Bai:
 - Ez:
 - Oharrak:
- 4) Indarrean dagoen lurralde-plangintzan (2016ko urtarilean etxebizitzaren kuantifikazioari dagokionez onartutako LAGen aldaketa) zure udalerrirako adierazitako etxebizitza kopuru maximo eta posible minimoen kuantifikazioaren aurreikuspenak zuzenak dira?
 - Bai:
 - Ez:
 - Oharrak:

² Oinarrizko Dokumentuaren "8.1" atalerako esteka.

³ Oinarrizko Dokumentuaren "8.1" atalerako esteka.

⁴ Oinarrizko Dokumentuaren "8.4" atalerako esteka.

⁵ Oinarrizko Dokumentuaren "8.3" atalerako esteka.

- 5) LAGen berrikuspenari buruzko Oinarrizko Dokumentuan planteatu diren eta, hala badagokio, zure udalerriri eragiten dioten Azpiegitura Berdeei⁶ dagozkien aurreikuspenak egokiak dira lurralde-antolamenduko eskala horretan?
- Si:
 - No:
 - Observaciones:
- 6) Identifikatu 3 gai, Oinarrizko Dokumentuan planteatu direnak nahiz planteatu ez direnak, zure udalerraren ikuspegi espezifikotik LAGek berrikusi beharko lituzketenak, lurralde-antolamenduko eskala honi dagozkiolako:
- 1.-
 - 2.-
 - 3.-
- 7) Identifikatu 3 gai, Oinarrizko Dokumentuan planteatu direnak, LAGek berrikusi beharko ez lituzketenak, ez dagozkiolako lurralde-antolamenduko eskala honi:
- 1.-
 - 2.-
 - 3.-
- 8) Zure ustez, zure udalerrian eragina duen indarreko lurralde-antolamenduaren zer alderdi (LPP eta LPSak) komeni da LAG berrien bidez berrikustea edo aldatzea?
- 1.-
 - 2.-
 - 3.-
 - 4.-
 - 5.-
 6. Oharrak:
- 9) Zure udalerrian indarrean dauden LPP eta LPSetan planteatutako zehaztapenei dagokienez, onar litezke LAG berriak, zure ustez, aldi berean edo berehala tresna horiek berrikusi gabe?:
- Bai:
 - Ez:
 - Oharrak:
- 10) Justifikatuta al dago bi erakunde desberdinek esku hartzea (EAELABek eta ingurumen organoak) hirigintza-plangintza orokorra jakinarazteko eginkizunean, lurralde-antolamenduarekiko egokitzapenaren ikuspegitik?
- Bai:
 - Ez:
 - Oharrak:

⁶ Oinarrizko Dokumentuaren "6.2" atalerako esteka.

2. ERANSKINA:

LAN HONEN TESTUINGURUAN ERANTZUNDAKO GALDETEGIEN ETA EGINDAKO ELKARRIZKETEN BALORAZIOA

I. SARRERA.

Oinarrizko Dokumentuaren eta bertan jasotzen diren proposamenen irakurketa eta analisisa osatzeko, galdetegi bat prestatu, eta udalen artean banatu dugu, bai eta horietako zenbait udal elkarrizketatu ere. Helburua bikoitza izan da.

Alde batetik, indarrean dauden Lurraldea Antolatzeko Gidalerroak (LAG) berrikusteko Eusko Jaurlaritzak sustatutako prozesuan udalen zuzeneko parte-hartzea bultzatzea. Bestetik, LAG horien inguruan, hau da, lurralde-antolamenduaren inguruan duten iritzia lehen eskutik ezagutzea: egokiak diren ala ez, hirigintza-antolamenduarekin duten inkardinazioa egokia den ala ez, etab.

Ondorengo epigrafeetan galdetegi eta elkarrizketa horietatik ateratako zenbait ondorio islatu ditugu. II. epigrafean, zehazki, erantzundako galdetegiei, egindako elkarrizketei eta abarri buruzko datuak jaso dira, aurkezpen orokor gisa. III. epigrafean, aurrekoen edukiak jaso, eta horien inguruan sortu diren zenbait zalantza argitu dira. Era berean, IV. epigrafean, oro har, galdetegi eta elkarrizketa horien emaitza baloratzen da.

Aurrera egin baino lehen, eskerrak eman nahi dizkiegu egiteko honetan parte hartu duten udalei, bai eta esku hartu duten pertsoneri ere, erakutsi duten eskuzabaltasun eta pazientziarengatik. Horien guztien laguntzarik gabe, ezin izango genukeen lan hau egin; eta, egitekotan, emaitza autistagoa izango litzateke.

II. ERANTZUNDAKO GALDETEGIEN ETA EGINDAKO ELKARRIZKETEN INGURUKO DATU OROKORRAK.

1. Banatu eta erantzundako galdetegiak.

Banatutako eta erantzundako galdetegiaren edukia eta norainokoa behar bezala ebaluatzeko, gure ustez, jarraian aipatzen diren sei puntu hauek hartu behar dira kontuan, besteak beste:

Bat. Galdetegiaren eduki materiala arestian aipatutako 1. eranskinean jasotakoa da.

Bi. Galdetegia EAEko 251 udalei helarazi zaie. 72 udalek erantzun dute guztira; hau da, EAEn dauden 251 udalen %29k.

Horren inguruan, esan beharra dago galdetegia bete duten 75 udal horietako hiruk birritan egin dutela.

Portzentaje hori (%29) matematikoki mugatua edo murrizta izatea (bata zein bestea) ez da parte-hartzeari dagokion garrantzia kentzeko aitzakia edota argudio moduan erabiliko. Hala, mota

Portzentaje hori (%29) matematikoki mugatua edo murrizta izatea (bata zein bestea) ez da parte-hartzeari dagokion garrantzia kentzeko aitzakia edota argudio moduan erabiliko. Hala, mota honetako ekimenek izan ohi dutena baino portzentaje handiagoa da. Horregatik, parte hartu duten udalen iritzia zuzenean ezagutzeko "termometro" ezin hobea da; zentzu horretan, jaso diren iritziak antzeko ezaugarri edota baldintzak dituzten beste udalerrri batzuetara ere estrapolatu daitezke.

Hiru. Galdetegiak ikuspegi teknikoa dauka; horregatik dago zuzenduta udal teknikariei. Beraz, teknikariak arduratu dira galdetegia betetzeaz, salbuespen gutxi batzuk kenduta, non erantzuna politikariek eman duten (alkatea, zinegotzia...):

Lau. Batik bat, tamaina txiki eta ertaineko udalerrriek erantzun dute galdetegia.

Bost. Parte hartu duten udalek oso modu desberdinean erantzun dute. Erantzun batzuk oso garatuak izan dira, eta, beste batzuk, berriz, askoz laburragoak. Gai bakoitzean horren erantzun anitza emateko egon daitezkeen arrazoi ugarien artean hiru nabarmendu nahi genituzke. Alde batetik, oro har, 1997-2016 aldirako sustaturiko lurralde-antolamenduaren egoera eta diagnostikoarekin lotutako galderei erantzun zabalagoa eman zaie, Lurraldea Antolatzeko Gidalerroak (LAG) berrikusteko Oinarrizko Dokumentuaren aurreikuspenen aldean. Bestetik, udalerrri bakoitzeko plangintza orokorra zaharragoa edota berriagoa izateak eragin zuzena izan du galdetegian jasotako zenbait gairen inguruko ezagutza-mailari dagokionez. Azkenik, gai horiek udal bakoitzean duten eragin-maila ere erabakigarria izan da. Lurzoru urbanizaezinarekin, landa-guneekin eta abarrekin lotutako arazoak oso bestelakoak dira udalerrri batetik bestera; horregatik, gai horren inguruko erantzunak ere askotarikoak izan dira.

Sei. Galdetegiko erantzunen edukiei erreparatuz gero, argi dago udal bakoitzak iritzi propioa daukala zenbait gairen inguruan, eta horrek eztabaida piztu du euren artean. Oso gai gutxitan dago udal guztien arteko adostasuna edota bat etortzea.

2. Egindako elkarrizketak

Galdetegiko emaitzetatik ateratako iritzi eta ondorioak osatzeko, argitzeko, eta abarretarako (horretan dihardugu, oraindik ere), elkarrizketak egin dizkiegu udaletako teknikariei (Donostia, Laudio, Eibar, Barakaldo, Oiartzun, Pasaia...).

Txosten honen azken edukia osatu eta aberasteko balio izan digute elkarrizketek.

III. ERANTZUNDAKO GALDETEGIEN ETA EGINDAKO ELKARRIZKETEN EDUKIARI BURUZKO ZENBAIT IRITZI ETA ONDORIO

1. Iritzi eta ondorio orokorrak.

- ⊙ Ez da irakurketa koherente eta zentzuzkorik egin hiri-asantamenduak garatu eta okupatzeari buruzko lurralde-ereduak bizi duen krisiari dagokionez; eredu horrek, besteak beste, nekazaritzarako espazioak eta natur inguruneak okupatzea ekarri du. Nahitaezkoa da eredu hori birplanteatzea, eta, horren orde, berri bat ezartzea.
- ⊙ Lurraldea antolatzeko proposamenak, oro har, zehatzak izan behar dira, udalerrri bakoitzeko hirigintza-antolamenduaren ezaugarri nahiz baldintzetara birdoitzea, egokitzea, aldatzea, etab. ahalbidetuko duten baldintzei dagokienez.
- ⊙ Landa-eremuetan gertatzen ari den despopulazte-prozesu progresiboari arreta zor zaio, dagozkion konponbideak bilatzeko.
Ildo horretatik, funtsezkoa da landa-eremuetako udalerrri txikien berezko ezaugarri eta arazoei erantzuna ematea.
- ⊙ Udaldirako udalerrriek ezaugarri eta baldintza oso bereziak izan ohi dituzte; horregatik, arreta berezia jarri behar zaie muturrekoak diren zenbait gairi; horien artean, esaterako, udalerrri bakoitzean izan daitekeen etxe-kopurua zenbatzeari buruzkoa dago.
- ⊙ Gaur egun indarrean dagoen eredu, eta sustatzen dena, hiru hiriburuen zerbitzura dago, neurri handi batean, eta udalerrri txikiak eta/edo landa-eremuko udalerrriak ez dira ia existitzen eredu horrentzat (ez dira argazkian agertzen).
- ⊙ Salbuespenak salbuespen, udal antolamenduak bateragarri egiteari buruzko helburuak ez dira bete, eta/edo ez dago horren inguruko kulturarik.
- ⊙ Eztabaida mahai-gainean egonik (iritzi bat baino gehiago dago horren inguruan), lurraldea antolatzeko gaur egun indarrean dauden baliabideak (LAG, LPP eta LPS) bateratu eta koordinatu beharra dagoela uste da, kontraesanak eta gainezarpenak detektatu baitira euren artean.
Horregatik, funtsezkoa da lurraldea antolatzeko ditugun tresna guztiak koordinatzea, eta horietako bakoitzaren jarduera-eremua zehaztasunez finkatzea.

2. Landa-eremu fisikoari buruzko iritzi eta ondorioak.

2.1.- Orain arte (1997-2016) sustatu den lurralde-antolamenduaren diagnostikoa – balantzea:

A.- Alde positiboak:

- ⊙ Nekazaritza-ustategiei lotuta ez dauden familiabakarreko etxebizitzak eraikitzeke debekua ezarri da.
- ⊙ Ingurune fisikoa antolatzeko irizpideak zehaztu dira, lurzoru urbanizaezinen erregimena arautzeko jarraibideen zehaztapenen ingurukoak barne.
- ⊙ Espazio natural interesgarriak babesteko egitasmo edo programak atera dira:
 - Naturgune babestuen sistema.
 - Armañongo parke naturala.
 - Urdaibaiko biosferako Kudeaketa-plana.
 - LIC Ernio – Gatzume.
 - Udalaizko interes naturalistikoko eremua.
 - Natura 2000 sarearen garapena.
 - Etxerre eta Garaiko urmaelen inguruen babesa, eskualdeko hiri-kanpoaldeko parke moduan.
 - Erabilera publikoko mendiak.
 - Interes agrolologikoa duten lursailen babesa.
- ⊙ Natur elementuekin eta beraien arauketarekin / problematikarekin lotutako LPSak eta proiektuak atera dira:
 - Ibilguen antolamendurako LPS.
 - Kadagua ibaiaren gainezkatzeeetatik babesteko plana.
 - Hezeguneetako LPS.
 - Nekazaritza eta Basozaintzako LPS.
 - Uholdeek eragindako arazoei erantzuna emateko sustatu diren proiektuak

B.- Alde negatiboak:

- ⊙ Dauden baserriak aprobetxatu eta banantzearen inguruko mugak.
- ⊙ Nekazaritza eta basozaintzako eremuren erabilera mugatzea.
- ⊙ Urdaibaiko Erreserbaren kudeaketan izandako kontraesanak/ lausotasunak, bai lurralde nahiz hirigintzako Administrazioaren aldetik, bai Ingurumen Administrazioaren aldetik.
- ⊙ Uholde-mapak eta mapa horiek indarreko plangintzarekin dituzten talka-puntuak zehaztu dira.
- ⊙ Lurzoru urbanizaezineko partzelazioak mugatu dira.
- ⊙ Urdaibaiko Kudeaketa Plana.
- ⊙ Lurralde-antolamenduak ez du bere egitekoa bete, eta proportzioz kanpoko hazkundea ahalbidetu du balio natural eta paisajistiko handiko zonaldeetan.
- ⊙ Akatsak babes bereziko ingurune naturalak identifikatu eta mugatzerakoan.
- ⊙ Ibai eta errekek babesteko LPSak, horren inguruko proposamenak eta jarduera zehatzak zehaztatzeari dagokionez.
- ⊙ Natur inguruneak artatzeari lotutako mugak, udalen interesekoak diren zenbait elementu antolatu eta gauzatzea eragozten duten aldetik (Gautegiz Arteagako saihesbidea).
- ⊙ Otoioko zonaldea zabalegi mugatu da.

- ⊙ Udaletako hirigintza-plangintzan Nekazaritza eta Abeltzaintzako LPS sartzea falta da, ez baita loteslea.
 - ⊙ Lurzoru urbanizagarriak azpiegitura ugariaren eragina jasan du.
 - ⊙ Ez zaie arretarik eskaini elkarrekikoei.
- C.- Oro har, ingurune fisikoaren erregulazioa zehazteari lotutako helburuak bete direla esan dezakegu, lurzoru urbanizaezina eta horren erabilera-matrizeak arautzeari lotuta. Gauza bera espazio natural interesgarriak identifikatu eta babesteari dagokionez; edozein kasutan, ez da aho bateko ondorioa, eta desadostasunak daude horren inguruan. Hona hemen horri buruz mahai gainean jarri diren zenbait gogoeta interesgarri (iritzi batekoak zein bestekoak):
- ⊙ Lurzoru urbanizaezinak ahaztuta / baztertuta egoten jarraitzen du.
 - ⊙ Lurzoru urbanizaezinean gauzatu daitezkeen jarduerak ez dute ez enplegurik ez aberastasunik sortzen.
 - ⊙ Baserriak arautzen dituen erregulazioa / tratamendua malgutzeko edo zabaltzeko beharra.
 - ⊙ Gaur egun indarrean dagoen erregimena oso protekzionista da, eta landa-eremuetako herri txikien beharrian nahiz arazoetara egokitu gabe dago.
 - ⊙ Landa-eremuetako ustiapenak gainbehera doaz, eta, horren inguruko arauketa indartu arren, jarduera ekonomikorik ezean, ez da aldaketarik gertatuko. Landa-lurra mantentzeko esku-hartze mekanismo berriak behar dira.
 - ⊙ Ingurune fisikoaren antolamendurako kategorien mugaketak, lurralde-antolamenduan oinarritua egoteaz gain, hirigintza-plangintzan garatzeko modukoak izan behar du, eskala egokiago nahiz zehatzagoan.
 - ⊙ Ez da komeni zenbait sail udal eskumenekoak diren arazoetan sartzea; izan ere, LAGen erabilera-matrizeak literalki transkribatzea eskatzen diete behin eta berriro udalei, bai eta euren mugarteko lurzoru urbanizaezinak ez antolatzea ere. Udalek (hirigintza-plangintzaren bidez) esku hartzeko gaitasuna izan behar dute, lurralde-kategoriak eta horien erabilera-matrizea udalerrri bakoitzaren errealitatera egokitu ahal izateko.
 - ⊙ Lehenengo sektorea (udalaren lur-multzoak, etab.) edota basogintza nahiz ingurumeneko udal ekimenak sustatzeaz gain, ekimen horiei trazarik ez jartzea udalez gairik erakundeen aldetik.
 - ⊙ Natura babestearekin lotutako arazoak tarteko, landa-eremuko eraikinak suntsitzen ari dira.
 - ⊙ Natur ingurune interesgarrien babesa osatzeko, horiek modu egokian kudeatzea falta da, horretarako behar diren baliabide ekonomikoen zehaztapena barne.
 - ⊙ Babes bereziko zonaldeak ez daude behar bestean mugatuta lurralde-antolamenduan; eta hirigintza-plangintzak mugaketa hori udal mailan zehaztu, egokitu, itxi eta abar egiteko duen eskumena aurreikusi beharra dago. Ezagutza areagotzea eskatzen du horrek.
 - ⊙ Zenbait kasutan, lurralde-antolamendua labur geratzen da babestu beharreko natur ingurune interesgarriak identifikatzeari dagokionez. Horixe da, hain zuzen ere, Andatza mendiaren / ingurunearen kasua. Interesgune guztiak lurralde-antolamenduan identifikatuta egotea izango litzateke logikoena.
- D.- Bateratasun handia lortu dute (desadostasun bat edo beste badagoen arren) zera baieztatzean: lurraldea antolatzeko baliabideak ez direla izan eragile aktiboak landa-eremua sustatzeari eta lehen sektorearen euskarri izateari dagokionez.

Hona hemen horri buruz egin diren zenbait gogoeta interesgarri (iritzi batekoak zein bestekoak):

- ⊙ Sustapen hori gauzatzeko zailtasunak dira, esaterako, landa-guneetan eraikitzekeko oztopoak, eta auzoak barreiatuta dituzten udalerrietan dagoen zerbitzu falta.
- ⊙ Sustatu baino gehiago, babestu egin dute (argazki finko moduan).
- ⊙ Lotura-falta garrantzitsu bezain arduratzekoa dago LAGetan jasota dagoen lehen sektoreko arauketaren eta gizarteak nahiz merkatuak bizi duten errealitate ekonomikoaren artean.
- ⊙ Lehen sektorea izan da galtzaile hiri-garapenen aurrean (landa-lurren galera, nekazaritzarako eta abeltzaintzarako bereziki interesgarriak diren lursailen galera...).
- ⊙ Zentzu horretan, landa-guneetan neurri gabe eraiki diren etxebizitzak edota nekazaritza-ustiategiei lotuta eraiki diren etxebizitzak kaltegarriak izan dira, nekazaritzarako interesgarriak diren lursailak galtzea ekarri duelako.
- ⊙ Urdaibaiko Kudeaketa Planak lehen sektorearen sustapena eragozten edo kaltetzen du.

E.- Gehienen ustez, lurralde-antolamendurako tresnek ez dute landa-guneetan eragin berezirik izan, edota ez dituzte kontuan hartu. Edozein kasutan, iritzi horiez gain, badaude eragin horri buruzko beste iritzi batzuk ere, negatiboak (17) zein positiboak (5).

Hona hemen horri buruz egin diren zenbait gogoeta interesgarri (iritzi batekoak zein bestekoak):

- ⊙ Landa-guneak irizpide argirik gabe edota dagozkion udalek (Bizkaia) ezagutzen ez dituzten irizpideekin identifikatu eta mugatu dira behin baino gehiagotan.
- ⊙ Elkarren artean desberdinak diren bi gauza nahasten dira: landa-gunea bera (bizileku izateko garatu dena) eta gunen horren berezko izaera.
- ⊙ Landa-gunearen mekanismoa eraikuntza berriak baimentzeko oinarri gisa baino ez da erabiltzen. Eta hori ez da batere ona.
- ⊙ Ez dira Urdaibaiko Erreserbako Kudeaketa Planean jasotako landa-guneak errespetatu / jaso.
- ⊙ Landa-guneak hiri-inguruneetako koroa gisa identifikatzea / mugatzea arazo larria da.
- ⊙ Eraikin-mota desberdinen nahasketak (eraikin tradizionalak, txaletekin) eta/edo horiek helburu eta irizpide jakinik gabe arautu izanak eragin negatiboa izan du gunen horien morfologia eratzeko orduan.

2.2.- LAGak berrikusteko Oinarrizko Dokumentuaren aurreikuspenei – orientabideei dagokienez.

- A.- Gehienen ustez, Azpiegitura berdeen inguruan egindako aurreikuspenak egokiak dira. Hona hemen horri buruz egin diren zenbait gogoeta interesgarri (iritzi batekoak zein bestekoak):
- ⊙ Planteatuta dagoen eran, natura babesteak (alde positiboa) bertan behera uztea dakar. Ez dago neurrik, babesteaz gain, natur ingurunea birsortzea / aktibatzea eragiten duenik.
 - ⊙ Edozein kasutan, eremu funtzional eta udalerrri bakoitzak azpiegitura berdeen sarera (natur inguruneak, igarobide ekologikoak...) egokitzeko, doitzeko, zuzentzeko, osatzeko eta abarrerako gaitasuna eduki behar du, ingurune bakoitzaren ezaugarri nahiz baldintzetara egokitzeko, eskala horien gaineko ezagutza eta informazio zehatza oinarri hartuta.
 - ⊙ Azpiegitura berdearen sarea horretan egon beharko luketen zenbait ingurune barne hartu gabe daude. Zehazki: Red Natura 2000 sareko gune guztiak, Gaztelugatxeko Doniene, Andatza/Irisasi; etab.
 - ⊙ Onura publikoko mendiak ere sare horretan sartuta egon beharko lirateke.
- B.- LAGetan barne hartu / jaso beharreko gaien artean, honakoak aipatu dira:
- ⊙ Lurzoru urbanizaezina.
 - ⊙ Lurzoru urbanizaezinean dauden eraikinen araubidea.
 - ⊙ Baserri bakoitzari dagokion etxebizitza-kopuruaren zehaztapena (2, 4...).
 - ⊙ "Lurra" zaintzea, bere gaitasun agrologikoa kontuan izanda.
 - ⊙ Babestu beharreko ingurune eta eremuen identifikazio / mugaketa zuzena.
 - ⊙ Landa-eremuetako konexioak sustatzea, garraio publikoa hobetuz.
 - ⊙ Bertako landaretza duten basoak zaintzeko, artatzeko, handitzeko... neurrien zehaztapena.
 - ⊙ Azpiegitura berdea.
 - ⊙ Lurzoru urbanizaezinaren kategoriak.
 - ⊙ Lurzoru urbanizaezinaren erabilerei buruzko araubidea zehaztea, horien guztien arteko oreka lortuz, eta arrazoizko mugak jarritz, esaterako, basogintzako erabileraren kasuan.
 - ⊙ Sektoreko edo udalaz gaindiko administrazioen konpromisoen zehaztapena, lurralde-antolamendurako tresnen aurreikuspenak aplikatzeari / gauzatzeari dagokionez.
 - ⊙ Ingurune eta eremu interesgarriak babesteko aplikatu diren neurri eta baldintzak konpentsatzeko kontraprestazio ekonomikoen zehaztapena.
 - ⊙ Lurralde-ereduaren zehaztapena, mendiaren funtzio aniztasunetik abiatuta, eta basogintzaren sektoreara eskusiboki bideratutako ikuspegia (Mendien Foru Legearen ondoriozkoa) gaingitzen duena.
 - ⊙ Konektagarritasun ekologikoa eta paisaia erabiltzea, lurzoru urbanizaezina antolatzeko zuzeneko tresna gisa.

3. Hiri-inguruneari buruzko iritzi eta ondorioak.

3.1.- Orain arte (1997-2016) sustatu den lurralde-antolamenduaren diagnostikoa – balantzea:

- ⊙ Neurri handi batean (eta salbuespen, ñabardura edota aurkakotasunekin bada ere), iritzi berekoak dira gehienak, hau da: lurralde-antolamenduak zehaztu behar ditu udalerrri bakoitzeko etxebizitzaren dimentsioa arautzeko parametroak (etxebizitza-kopuruaren zenbatespena). Hona hemen goian aipatutako ñabardura edo salbuespenetako batzuk:
 - Gutxieneko dimentsioaren inguruko aurreikuspenak ez dauka inolako justifikaziorik.
 - Mekanismo zurrunezia da, gizartearen eta ekonomiaren aldaketetara egokitzeko gaitasun txikikoa, eta udalen eskaera eta beharrezan aurrean erantzun eskasekoa.
 - Etxebizitzaren dimentsioa zehazteko formularen zenbait parametro egokitu egin beharko lirateke. Horren inguruko adibideak dira, besteak beste: bigarren bizilekua, udalerrri jakin batzuetan behinik behin; harrotze-faktorea; landa-guneetako etxebizitzak ez kontatzea; etab.
 - Landa-eremuetako udalerrri txikien berezitasunak ez dira kontuan hartzen
- ⊙ Gehienek uste dute (salbuespen, ñabardura edota aurkakotasunekin bada ere) ez direla hasiera batean planteatutako helburuak bete honakoei dagokienez: hiriburuen arteko oreka helburu duen sistema eta tamaina ertaineko hiriak sustatzea, bai eta oreka bilatzeko prozesuak ere, pilaketa-maila handiko eremuetatik presio demografiko txikiagoko eremuetarantz.
- ⊙ Gehienek iritziak (salbuespen, ñabardura edota aurkakotasunekin bada ere), lurraldea antolatzeko sustatu diren tresnek ez dute eraginik izan (modu erreal eta efektiboan) hiri-inguruneak berrizatu eta dinamizatzeko prozesuen sustapenean, edota udalerrrien gainbeheran, Hirigune Historikoak barne.
- ⊙ Hirietako garapenei dagokienez (etxebizitzak, jarduera ekonomikoak...), gehiengoaren ustez (salbuespen, ñabardura eta abarrekin), eta, modu osagarrian, lurralde-antolamenduak:
 - Garapen horien gehiegizko dimentsioa eragin duten prozesu eta dinamika sustatu ditu (etxebizitza-kopurua zenbatzeko mekanismoen bidez, esaterako), baina behar besteko zehaztasunaz mugatu gabe.
 - Oso eragin txikia izan du udalerrietako hiri-garapenerako eredu zehazteko orduan (etxebizitzak, jarduera ekonomikoak...).
- ⊙ Gehiengoaren ustez, lurzorua artifizial bilakatzeko prozesuak hirigintza-proposamenen ondoriozkoak dira batik bat, eta ez lurraldeko proposamenen ondoriozkoak.

3.2.- LAGak berrikusteko Oinarrizko Dokumentuaren aurreikuspenei – orientabideei dagokienez.

- ⊙ Gehienek uste dute (salbuespen, ñabardura edota aurkakotasunekin bada ere), hirigunea zaharberitu eta birsortzeko proposatutako aurreikuspenak, berez, lurralde-antolamenduaren eskalari dagozkiola. Edozein kasutan, gehiengoaren iritzi hori honako gogoeten bidez osatu beharra dago:
 - Aurreikuspen horiek udalerrri handientzat pentsatuta daude.
 - Batzuen ustez, irizpide orokorrak zehaztea lurraldea antolatzen tresnen egitekoa litzatekeen bitartean, hiri birsortzeko eremu zehatzen mugaketa udalen egitekoa litzateke (hirigintza-arlokoa). Beste batzuen ustez, horrelakoak bezalako aurreikuspenak lotesleak izan beharko lirateke.
 - Zentzua izateko, ordea, baliabide ekonomikoekin nahiz giza baliabideekin osatu behar dira.

- ⊙ Gehienek uste dute (salbuespen, ñabardura edota aurkakotasunekin bada ere), Metropoli Inguruei eta Eraldaketa Ardatzei dagozkien aurreikuspenak, berez, lurralde-antolamenduaren eskalari dagozkiola. Edozein kasutan, gehiengoaren iritzi hori honako gogoeten bidez osatu beharra dago:
 - Aurreikuspen horiek udalerrri handientzat pentsatuta daude.
 - Zentzua izateko, ordea, finantzaketarako neurri eta konpromisoekin osatu behar dira.
 - Esku hartzeko gidalerro edota irizpide orokor egokiak dira, euren definizio eta zehaztapena lurralde-antolamenduaren egitekoen artean barne hartzen denean, betiere.
 - Ez dagozkio lurralde-eskalari. Adibide gisa, ekobulebarrei buruzko aurreikuspenek ez daukate inolako zerikusirik eskala horrekin.

- ⊙ Hiriaren hazkunde-perimetroa lurralde-eskalari dagokiola baieztatzen duen aurreikuspenaren inguruan eztabaida sutsua piztu da, jarrera kontrajarriak baitaude horri buruz. Hori horrela, ondorengoak bezalako gogoetak egin dira:
 - Zuzena litzateke, baldin eta:
 - . Zehaztapena malgutasunez egiten bada.
 - . Zehaztapena egiteko orduan udalen argudio eta proposamenak kontuan hartzen badira.
 - . Behin betiko zehaztapena hirigintza-plangintzari badagokio.
 - . Natur ingurunea babesteko neurri gisa planteatzen bada, eta ez hiri-izaera duen neurri gisa (hazkunderaren muga).
 - Udal izaerako zehaztapena eta erabakia da (hirigintza-plangintza).
 - Udalerrri bakoitzaren ezaugarri eta baldintzak kontuan hartu beha dira. Hori horrela, zehaztapen hori justifikatuta egon liteke zenbait kasutan (progresiboki lurralde- eta hirigintza-antolamenduan), baina, beste batzuetan, ez du inolako zentzurik (udalerrri txikitetan, batik bat).

- ⊙ Udalerrri bakoitzean egon daitekeen gutxieneko eta gehieneko etxebizitza-kopurua zenbatzeari buruzko aurreikuspenek eztabaida bizia sorrarazi dute, eta jarrera kontrajarriak daude horren inguruan (abiapuntu moduan, dena dela, neurri zuzentzailea dela aitortzen dute gehienek). Hori horrela, ondorengoak bezalako gogoetak egin dira:
 - Kalkulua egiteko formula konplexuegia eta interpretagarriegia da, eta ezabatu beharko liratekeen zalantzak sortzen ditu.

- Planteatuta dagoen eran, mekanismo zurruna da, EAeko udalerrri guztiei tratamendu berbera ematen baitie, udalerrriok oso askotariko errealitateak eta konplexutasunak badauzkate ere. Ez ditu baldintza edota gaitasun espezifikoak kontuan hartzen.
- Gutxienerako etxebizitza-kopurua arautzeak ez du zentzurik.
- ⊙ Indarreko lurralde-esparruak planteatzen dituen zenbait aurreikuspen berrikusi edo aldatu egin beharko lirateke, etorkizunera begira. Hauek dira horietako batzuk:
 - Jarduera Ekonomikoen eta Merkataritzako Ekipamenduen LPS.
 - Ibai eta errekek zaintzeko LPS.
 - Zenbait LPP eta LPStako proposamen zehatzen lurralde-zehaztapena.
 - Hiri-lurzuaren arazoari erantzuna eman orduko (birsorkuntza, etab.) sektore berrien sorrera dakarten hazkunde hedakorreko proposamenak ezabatzea.
 - Osagai paisajistikoaren eta konektagarritasun ekologikoaren arauketa, izaera arautzailea duten antolamenduaren zati gisa, eta ez gainjarritako baldintza soil gisa.
- ⊙ LAGetan (eta, oro har, lurralde-esparruan), aurrekoez gain, honako hauek ere kontuan hartu beharko lirateke:
 - Udalez gaindiko ekipamenduen antolamendua, gauzatzea, etab.
 - Jarduera ekonomikoen garapenak antolatzea, gauzatzea eta abar, jarduera ekonomikoen LPS berrikustea / birpentsatzea barne, eta merkataritzako zentro handiak arautzeko / ezartzeko irizpideak zehaztea.
 - Lurraldea antolatzeko ditugun tresna guztiak koordinatzea, eta horietako bakoitzaren jarduera-eremua zehaztasunez finkatzea.

4. Antolamenduko beste gai batzuei buruzko iritzi eta ondorioak.

Garraio publikoaren antolamendua, lurraldea modu erreal eta eraginkorrean egituratuko duena, eta ez hiriburu handien zerbitzura dauden azpiegitura handien antolamendu gisa soilik

5. Arazo formalei nahiz administratiboei buruzko iritzi eta ondorioak.

- ⊙ Lurralde-planen eredu formalari (grafikoak eta idazkiak) buruzko iritziak elkarren artean oso desberdinak dira, baita eztabaidagarriak ere.
Zentzu horretan, batzuen ustez, plan horiek eredu bakar eta zehatzago batean barne hartu beharko lirateke (bai irakurketa bai aplikazioa errazteko eta ulergarriagoa egiteko); beste batzuen ustez, ordea, orokortasuna eta zorroztasun falta justifikatuta daude, kasu horretan.
Orokorrean, iritzi horiek estu lotuta daude lurralde-planek eta horien proposamenek izan beharreko izaera arautzaile eta/edo orientatzailearekin, izaera ireki edo itxiarekin, etab. Zehatzago esanda, lehendabiziko iritzia, hein handi batean, uste jakin bati lotuta dago: planak zehatzak, arautzaileak, itxiak, etab. izan behar direlako usteari, alegia. Horren aurrean, bigarren iritziak uste du lurralde-planek (eta, zehatzago, LAGek) hirigintza-plangintzan garatu eta zehaztu beharreko gidalerro edota orientabide irekiak zehaztu behar dituztela.
Edozein kasutan, baita zentzu horretan eskema formal bati jarraituta ere, berregokitzeko modukoa izan beharko litzateke, eremu funtzional eta arlo bakoitzari dagozkion zehaztasun eta baldintzak bertan gehitu ahal izateko helburuarekin.
- ⊙ Gehiengo zabal baten iritziak, LPSetako edukiek eskema material bera izan beharko lukete, irakurketa, aplikazioa eta antzekoak sinplifikatzeko eta errazteko.
Edonola ere, eskema orokor hori eremu funtzional bakoitzaren zehaztapen eta baldintzetara egokitzeko modukoa izan beharko litzateke.

- ⊙ Euskal Autonomia Erkidegoko Lurraldearen Antolamendurako Batzordea (EAELAB):
 - Batzorde hau beharrezkoa da, eta bere egitekoa, berriz, positiboa, lurraldea eta hirigintza koordinatzeaz arduratzen den organoa den heinean.
 - Hala ere, egiteko hori behar bestean berregokitu eta/edo hobetu beharko litzateke, zera lortzeko:
 - . Elkarren artean kontrakoak diren sektoreko planteamendu eta proposamenen aurrean (horietako batzuek LPP eta LPSetan dute jatorria) koordinazio eta harmonizazio organo gisa jardutea, modu erreal eta eraginkorrean.
 - . Udalaren eskumen eskusibokoak diren antolamenduko gaietan ez eragitea.
 - . Batzordearen funtzionamendurako prozedurazko jarraibide argi eta zehatzak finkatzea, besteak beste, honakoak lortzeko: sektoreko txostenak igortzeko epe zehatzak finkatzea; kasuan-kasuan eragindako Udalari sasoiz helaraztea, edukia eztabaidatu, eta, hala badagokio, zuzenketak egin ahal izateko, Batzordearen bilera ofiziala baino lehen; bilera ofizial hori egitea, behin tramite guztiak bukatuta; etab.
 - . Batzordearen irizpideak behar bezala formalizatzea (publikotasuna; izaera arautzaile eta orientatzailea zehaztea; etab.), eta, formalizazio hori oinarri hartuta, txostenen edukia zehaztea.
- ⊙ EAELABren esku-hartzeari eta lurralde-antolamenduaren fiskalizazioaz arduratzen den ingurumen-arloko organoaren esku-hartzeari dagokionez:
 - Sektoreko txostenak emateari dagokionez, jarraibide argiagoak eta modu orokorrean koordinatutakoak zehaztu beharko lirateke, egungoak baino epe laburragoetan. Une honetan, sektoreko makina bat txosten bikoiztuta daude, antolamenduaren prestaketa eta tramitazio fase desberdinetan, Ingurumen Ebaluazio Estrategikoa barne. Helburu horren lorpenak eragindako lege-xedapen guztien koordinazioa eta koherentzia justifikatzen du (lurraldekoak, hirigintzakoak, ingurumenekoak...).
 - Gaitasunak argitu eta mugatu beharra dago; izan ere, zenbait kasutan, esaterako, ingurumen-arloko organoak berez ez dagozkion gaietan eragiten du, etxebizitzakopuruaren kuantifikazioan, esaterako.
 - Hirigintza-antolamenduaren fiskalizazioaz arduratzen den udalaz gaindiko erakunde bat edo gehiago egotearen inguruko iritziak askotarikoak dira. Hori horrela:
 - . Batzuen ustez, ingurumen-arloko organoak EAELABren baitan egon beharko luke, eta azken horrek hartu beharko litzuzke bere gain hirigintza-plangintzako fiskalizazio orokorrarekin lotutako egitekoak (lurraldekoak, ingurumenekoak...); modu horretara, prozesu horiek argiagoak eta laburragoak izango lirateke.
 - . Beste batzuen ustez, erakunde bien existentzia justifikatuta dago, horietako bakoitzak gai desberdinetan eragiten dutelako.
- ⊙ Beste gai batzuk:
 - Forma eta/edo prozeduraren ikuspegitik, lurralde-planak zurruneziak eta estatikoegiak dira, "mugitzeko edo egokitzeko" zailak.
 - Planak prestatu eta tramitatzeko prozedurak (lurraldekoak eta hirigintzakoak) konplexuegiak eta luzeegiak dira, eta zalantzaz josita daude. Horiek sinplifikatu beharra dago.
 - Arau-kopurua larregizkoa da, eta euren arteko bateratzea eta/edo egokitzea, berriz, hutsala.

- Hirigintza-plangintzaren fiskalizazio bikoitzari (lurraldekoa eta ingurumenekoa) bestelako arazoak ere gehitu behar zaizkio: terminologikoak, prozedurazkoak, etab. Ondorioz, "antolamendurako leihatila bakar" gisa justifikatu eta ebatzi beharko litzateke.
- Administrazioaren Sail guztiek modu bateratu eta koordinatuan esku hartu behar dute, bakoitzak bere aldetik jokatu gabe. Helburu horren lorpenak justifikatuko luke, halaber, EAELAB izatea hirigintza-plangintzako erakunde fiskalizatzaile bakarra; hori horrela, berari legokioke Sail horien guztien proposamenak koordinatu eta integratzea.
- Lurralde-proposamenen izaera arautzaile edo orientatzailea modu argiago eta zehatzagoan zehaztea komeni da.

IV. ERANTZUNDAKO GALDETEGIEN ETA EGINDAKO ELKARRIZKETEN BALORAZIO OROKORRA.

Erantzundako galdetegiaren eta egindako elkarrizketen edukiaren irakurketa eginda, badira aipamen berezia merezi duten zenbait gai, balorazio orokor eta ondorio gisa jarraian jaso ditugunak, hain zuzen ere.

1. Lurralde-antolamenduaren kultura finkatzea eta horren beharrezana aitortzea.

1997tik gaur egunera arteko aldirian, finkatu egin da lurralde-antolamenduaren kultura eta horren beharrezana.

Horixe da, seguru asko, galdetegi eta elkarrizketetatik atera daitekeen aho bateko ondorio bakarrenetako bat.

2. Makina bat iritzi daude lurralde-antolamenduaren irismen materialaren eta horren proposamenen inguruan, bai eta bere izaera arautzaile eta orientatzailearen inguruan ere.

Goiko adostasunaren aldean, eta modu osagarrian, eztabaida irekia dago honakoari buruz: lurralde-antolamenduko proposamenen terminoak eta eduki materiala; hiri-antolamendurekin dituen "mugak"; duen izaera arautzaile edo orientatzailea.

LAGei dagokionez, eztabaida horrek honakoetan du eragina, besteak beste: soilik gidalerroak dituen dokumentua izan behar da? edo, zenbait gairen inguruan, "sendoagoa-arautzialesagoa-itxiagoa" izan beharko luke?

3. Gai batzuetan beste batzuetan baino finkatuago dagoen lurralde-kultura.

Lurralde-kultura hori honakoetan dago oinarrituta: lurzoru urbanizaezina (dagokion kategorian eta erabilera-matrizearekin); lurraldeko/naturako/ingurumeneko elementuetan eragiten duten LPS desberdinen xede diren arloak; etxebizitza-kopuruaren kuantifikazioa; azpiegitura orokorrak (komunikazioak, hiri-zerbitzuak...); etab.

Finkatze horrek, hala ere, ez du gehiengoaren adostasunik lortu lurralde-proposamenen edukiari eta irismenari dagokionez. Beraz, eztabaida zabala dago gai horren inguruan.

Era berean, finkatze horrek ez die bestelako gaiei eragiten. Lurralde-antolamenduari dagozkion ala ez ebazteko eztabaida, behinik behin, gori-gorian dago. Hala gertatzen da hiri-ingurunearen kasuan (arestian aipatutako muturretan izan ezik).

4. Hiri-ingurunea, eztabaidaren ardatza.

Une honetan, seguruenik, hiri-ingurunea da lurralde- eta hirigintza-antolamenduari buruzko eztabaidaren ardatz nagusia; bere "mugen" zehaztapena, Administrazio bakoitzaren eskumenena, udalak barne, etab.

5. Marko formal eta administratibo konplexuegia eta koordinatu gabea.

Hau da, seguruenik, galdetegi eta elkarrizketetatik atera daitekeen beste aho bateko (edota adostasun-maila handiko) ondorioetako bat.

Hori horrela, lege-xedapen ugari daude (larregi), eta, euren artean kontraesanak edota koordinazio falta itzelak; txostenak, baimenak, etab. behin eta berriro errepikatzen dira (baita bikoiztu ere, zenbait kasutan); zenbait gairi ematen zaien trataera sektorial eta ez integralak baldintza ugari sortzea ekarri du, eta horrek eragin zuzena dauka planak prestatu eta tramitatzeko prozesuan; prozesuen segurtasun eza; "helmugara" iristeko, zenbait kasutan, zailtasun larriak daude; etab. Eta horrek guztiak eragin zehatza dauka hiri-antolamenduan